

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Padec najbolj nazadnjaške vlade v naši državi

Vlada 20. junija naj se več ne obnovi — Dovolj je nepravilne porazdelitve davkov, dovolj nasilja in neenakopravnosti — Če bodo nove volitve, morajo biti popolnoma svobodne — Jugoslaviji more pomagati do uspešnejšega razvoja le kmetijska demokracija!

Odkar so padli v Narodni skupščini strelji vladnega poslanca na opozicijske poslance in usmrtili tri najvnetejše borce za enakopravnost vseh Jugoslovenov, se je začela resna kriza najnesposobnejše in najbolj nazadnjaške vlade, odkar obstoja Jugoslavija. Ljudstvu ni bilo treba mnogo pripovedovati o nesposobnosti te vlade, saj so

ljudje sami na svojih hrbtih bridko občutili preveliko davčno breme in neenakopravnost.

pa naj je zlasti slovensko klerikalno časopisje še tako skušalo potvoriti in zaviti resnico. Kadar boli, takrat tudi vnet klerikalci išče vzroka bolečinam in če je dovolj razsoden, tudi najde pravi povod.

Klerikalno časopisje je najvnetejše branilo vlado «največjega Slovenca» dr. Korošca, ministrskega predsednika vlade, katere cilj je bila nadvlada Srbijanec nad prečani.

Zalostno je bilo, da so bili tudi Slovenci v taki vladi, ki ji je bila enakopravnost deveta briga. Ker še verjamemo v poštenost, smo vedno pričakovali, da bo prišlo do razdora v četvorni koaliciji, ki je tvorila vlado. In res se je končno zagabilo Davidovičevim demokratom sodelovanje v taki vladi, v kateri so imeli glavno besedo radikalci, s katerimi so na življenje in smrt zvezani klerikalci. Davidovič je začel resen boj proti vladi, ki jo je dovedel do tega, da je dva dni pred koncem leta

podal dr. Korošec odstop vlade, ki pa zaradi kraljeve bolezni še ni bil sprejet.

Kako se bo vladna kriza dalje razvijala, je težko reči. Razume se, da so klerikalci z vso paro na delu, da bi se še na kak način obdržali na površju in sestavili znova vlado, seveda le iz radikalov, klerikalcev in bosanskih muslimanov — brez Davidovičevih demokratov. Tolažijo se tudi s tem, da odstop vlade morda ne bo sprejet. Naša želja glede na razvoj vladne krize mora biti,

da naj se ta režim, največje zlo Jugoslavije, več ne obnovi.

Gorja je dovolj in bi pomenilo le ponovno kruto žaljenje prečanov, če bi dobili režim 20. junija v tretji izdaji. Naj beograjski kroži ne gledajo samo na Srbijo, nego tudi na prečanske kraje. Prebivalstvo, ki ga zastopa KDK, šteje več kakor Srbija in je tudi civiliziranije. Tako prebivalstvo ne more biti stalno tlačeno.

Kar mi zahtevamo, se dá skoroda reči z dvema besedama: poštenost in enakopravnost.

Take zahteve so za prosvetljenega človeka nekaj popolnoma jasnega, samo za beograjske hegemoniste ne!

Kleroradikalni hegemonisti pač ne doumevajo, da se mora sedanjim napetim razmeram v Jugoslaviji napraviti konec.

Država se ne more razvijati, če bo hudi spor med Srbi in Hrvati trajal brez konca in kraja. Ta spor pa bo našel svoj konec, kadar bo vladno krmilo imela v rokah KDK. Hrvatska kri, ki je tekla 20. junija 1928, v Narodni skupščini, ne more biti tako lahko pozabljena in vsak razsoden človek mora razumeti odločen hrvatski odpor.

Tega vsega ne uvažujejo radikalci in niti ne njihovi zavezniki klerikalci.

čepav so slednji Slovenci, ki bi kot prečani sploh niti minute ne smeli podpirati vlade 20. junija.

Takoj po strašnem zločinu bi morali klerikalci stopiti iz vlade in več ne obnoviti starega režima. Čut dostojnosti je poleg slovenskih koristi to veval.

Našim klerikalcem je bilo sicer težko pri srcu, da bi morali zapustiti vlado, pa se niso brigali za vse drugo.

Sedaj je vlada odstopila in upamo, da bo odstop potrjen. Dovolj je čezmernega obdavčevanja prečanskih krajev, dovolj nasilja, dovolj krvi in dovolj neenakopravnosti.

Pripravijo naj se volitve, ki pa morajo biti popolnoma svobodne, kakršno so bile pri prilično enakih razmerah v Rumuniji.

Nesvobodnih volitev ne maramo. Pri svobodnih volitvah bi jugoslovensko ljudstvo temeljito obračunalo s svojimi mučitelji kleroradikalci. KDK bi morala zmagati v Jugoslaviji, potem pa bi se začelo pravo delo za blagostanje Jugoslavije — dežele, ki je po prirodi bogatejša kakor marsikatera država v Evropi.

Občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo

V dvorani Mestnega doma v Ljubljani se je te dni vršil občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo. Zbora se je udeležilo nad 300 delegatov, ki so zastopali 288 podružnic. Zborovanje je otvoril predsednik družbe g. Ivo Sancin.

Citanje poročila o delovanju družbe je odpadlo, ker je bilo tiskano poročilo poslano vsem podružnicam. Dodatno k temu poročilu je predsednik poudarjal, da je odbor vse leto posloval v popolni slogi, zavedajoč se svoje naloge, ki jo vrši v korist slovenskega kmetijstva. Pozval je podružnice, naj v bodoče prejskličejo svoje občne zборе, ker bo tudi družba sama imela svoj občni zbor po možnosti prej kakor doslej.

Nato so se vršile

volitve novih članov odbora,

ki jim je potekla triletna volilna doba, in sicer enega člana predsedstva, treh članov za bivšo Kranjsko in treh članov za bivšo Stajersko. Z vzklikom in brez debate so bili nato izvoljeni za podpredsednika g. Ivan Pipan iz Vizmarjev, za člana odbora pa: za bivšo Kranjsko gg. Martin Bajuk, posestnik iz Vožjakovega, Leopold Bučar, posestnik iz Kostanjevice, in dr. Fran Spilner-Muys iz Ljubljane; za bivšo Stajersko pa gg. Robert Košar, posestnik pri Sv. Bolfenku pri Središču, Martin Steblovnik, posestnik na Rečici ob Paki, in ljubljanski obiasni odbornik dr. Majavec.

K poročilu

o delovanju glavnega odbora

je predsednik g. Sancin omenil veliko vlogo Kmetijske družbe pri reguliranju cen za potrebščine kmetovalca, predvsem cen umetnih gnojil, modre galice, semen itd.

Občni zbor je nato odobril bilanco Kmetijske družbe za minulo leto. Med izdatki družbe tvorijo glavno postavko plače (345.000 Din), izdatki za «Kmetovalca» (234.000 Din), pisarniški stroški, vozniki, vozila in raznoterosti (184.000 Din), gospodinjska šola (25.000 Din) in obresti (45.000 dinarjev). Med dohodki je na prvem mestu dobiček od trgovine v višini 592.000 Din in članarina 240.000 Din. Ker dohodki od članarine niti ne krijejo stroškov za «Kmetovalca», se morajo vsi ostali stroški družbe kriti iz dobička pri trgovini. Zato je tudi čisti dobiček družbe le malenkosten in je znašal za leto 1927. le 7300 Din. Na predlog delegata g. Pibra je občni zbor soglasno podal glavnemu odboru absolutno odločitev za leto 1927.

Predsednik je nato predložil občenemu zboru več predlogov glavnega odbora. Obširno se je razpravljalo o predlogu.

glede organizacije kmetijskega kredita.

Ta predlog je utemeljeval ravnatelj Zveze slovenskih zadrug g. Trček, ki je izvajal naslednje: Leta 1925. je bil uveljavljen zakon o kmetijskem kreditu, s katerim je bila ustanovljena Direkcija za kmetijski kredit, ki je nekaka poldržavna organizacija kreditnih zadrug, ustanovljenih na podlagi tega zakona. Ta organizacija kmetijskega kredita pa je zgrešena, ker ne odgovarja interesom kmetijskega stanu. Zato so vse obstoječe zadrugne organizacije v naši državi, ki uspešno delujejo že leta in leta, odklonile svoje sodelovanje. Ta zakon se mora temeljito spremeniti, da bo odgovarjal zahtevam obstoječega kmetijskega in da bo mogoče sodelovanje z obstoječim zadrugništvom. Zato se v prvi točki predlagane resolucije ugotavlja, da je sedanja organizacija kmetij-

skega kredita zgrešena in da občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo soglaša z zahtevami združenih organizacij, naj država in samouprave nudijo kredit potom pravega samopomočnega in popolnoma samoupravnega združenja, ki je že prebolelo dežje slabosti ter se vkoreninilo v ljudstvu. V drugi točki resolucije pa se ne glede na zgornje stališče zahteva, da dobi Kmetijska družba kot edina čisto kmetijsko-gospodarska in strokovna organizacija v Sloveniji zastopstvo v upravi Oblastne zadruge za kmetijski kredit v Zagrebu. Kmetijska družba naj se po svojem podarku včlani v to Oblastno zadruge, da more najeti pri direkciji za kmetijski kredit ceneno poslovni kredit do treh milijonov dinarjev. Ta kredit je Kmetijski družbi nujno potreben, ker mora danes plačevati drage bančne obresti, ki znašajo 9 do 14 %, in da more razširiti svoje blagovno poslovanje in v večji meri dati kredit podružnicam.

K besedi se je oglasil poslanec g. Ivan Pucelj, ki je izrazil svoje soglašanje glede prvega dela resolucije proti zakonu o kmetijskem kreditu, ker ima ta zakon očitno ost, oškodovati obstoječe združenstvo. Ne more pa soglašati z drugim delom resolucije, ki zahteva, da se Kmetijska družba včlani v Oblastno zadruge v Zagrebu. Resolucija je nato pri glasovanju propadla.

Zato se je ponovno razvila daljša debata, v kateri je ravnatelj g. Trček utemeljeval potrebo, da se Kmetijska družba posluži ugodnosti organizacije kmetijskega kredita, kajti sredstva državne organizacije kmetijskega kredita se stekajo iz davčnih virov in moramo zato tudi mi k tej organizaciji prispevati znatne zneske. Pri Direkciji za kmetijski kredit pa lahko dobi poslovni kredit po izredno ugodni obrestni meri, ki bi znašala 6 do največ 7 %. Predsednik g. Sancin je opozarjal na okolnost, da družba potrebuje prihodnje leto samo za nakup modre galice kredit nad tri in pol milijona dinarjev. Zato je potrebno, da se sprejme sklep glede pristopa in najetja posojila pri Direkciji za kmetijski kredit. Delegat g. Jevnikar je sicer zagovarjal resolucijo, pri tem pa je prekoračil okvir stvarne debate, češ, da hodi v Beograd po dijete, na kar so se seveda dvignili viharji protesti. Poslanec g. Pucelj je nato primerno zavrnil neupravičene očitke ter je ponovno izjavil, da bo glasoval proti drugemu delu resolucije. Pri končnem glasovanju je občni

zbor sprejel prvi del resolucije, v katerem se protestira proti organizaciji kmetijskega kredita, drugi del, ki priporoča pristop Kmetijske družbe k oblastni zadruzi v Zagrebu, pa ni bil sprejet.

Zakonska zaščita kmetije.

Resolucija o načrtu zakona o izvršbi in zavarovanju je utemeljeval ravnatelj g. Trček.

Uvodoma je navedel, da sta bila izdelana v Beogradu dva zakonska načrta, s katerima se imajo zaščititi kmetije, in sicer načrt zakona o kmečkih dolgovih in razdolžitvi kmetov ter načrt zakona o izvršbi in o zavarovanju.

V drugem načrtu se med drugim določa, da kmet ne sme niti sam odtujiti (prodati, podariti, zadolžiti) niti se mu ne more vzeti (zarubiti in prodati) hiša z gospodarskimi poslopi in prostorom okrog hiše do enega orala in s toliko zemlje, kolikor jo potrebuje za vzdrževanje družine. Nadalje se mu ne sme vzeti par vprežne živine, kobila z žrebetom, krava s teletom, deset ovc, pet svinj, pet koz, kmetijsko orodje za enega delavca in toliko hrane za ljudi in živino, kolikor je potrebno za vzdrževanje do nove letine.

Navidezno bi bila taka zaščita kmetije prav koristna. V resnici pa bi položaj še poslabšala, ker bi kmetu vzela gospodarsko svobodo, predvsem pa kreditno sposobnost. Kmet bi namreč ne mogel ne menjati poklica ali posestva, ne najeti kredita, brez katerega ni mogoč napredek. Dogajalo bi se to, kar se dogaja v Srbiji, kjer taka zaščita obstoja že dolga desetletja in kjer je ta zaščita pred vojno povzročila, da je kmetijstvo v Srbiji zelo nazadovalo.

Kmet v Srbiji ne more dobiti ugodnega kredita, zato pa se razvija tako zvano «zelenaštvo». Vaški trgovci in banke posojajo na zastavljenje zelene posevke kmetu denar, ki ga mora kmet vrniti v jeseni, ko dozore pridelki. Vrne ga na ta način, da proda upniku pridelke za vsako ceno in plača vrhu tega obresti, ki znašajo 30 do 120 %. Baš zato se v Srbiji tudi ni moglo razviti kreditno združenstvo.

Koliko več zla bi rodila taka zaščita, ki ne obstoja v nobeni drugi evropski državi, v gospodarsko napredni Sloveniji! Uničila bi kreditno sposobnost kmeta, zmisel za napredek in lep razvito kmetijsko združenstvo. Taka zaščita torej pomeni gospodarsko propast našega kmeta.

Nato je bila prečitana resolucija, v kateri se ugotavlja, da so v točkah 68. in 73. in v točki 200, načrta zakona o izvršbi in zavarovanju predvidene določbe osnovane na napačni predpostavki. Pravi vzrok preobremenjenosti kmetij namreč ni lahkomiselnost in gospodarska nezrelost kmeta, temveč prava vzroka sta med drugim prenikla dobičkanost in prevelika razkosačnost zemlje. Zato bi nameravana zaščita povzročila baš nasprotno uspehe. Kmetu se mora pustiti kreditna sposobnost ter svobodno razpolaganje z zemljo. Občni zbor zahteva, da se nameravani način zaščite spremeni po naslednjih načelih:

1.) za vse primere naj bosta zaščiteni hrana in krma, potrebni do prihodnjega pridelka, nadalje seme, krava s teletom, pet ovc ali koz, dve svinji, obleka, potrebno orodje in pohištvo;

2.) za primer ljudskih, živalskih in rastlinskih boleznih ter vremenskih nezdov pa naj se dovoli moratorij za primerno d-vo;

3.) navedeni predmeti naj bodo zaščiteni pred izkoriščevalci, ki zlorablajo zaupljivost in nepoučenost kmetov. Po krajši debati je bila ta resolucija sprejeta.

Nadalje se je razpravljalo o predlogu glavnega odbora

glede sprememb taksnega zakona.

Te predloge je utemeljeval ravnatelj Kmetijske družbe inž. Lah, ki je na kratko omenil glavna taksna določila, ki jih je treba spremeniti. Občni zbor je nato pooblastil glavni odbor, da sestavi predloge za spremembo taksnega zakona.

Predlogi podružnic.

Nato se je razpravljalo o predlogih podružnic, ki se nanašajo na ustanovitev družbenega skladišča v Celju, na potrebo živinozdravniških tečajev za kmetovalce, na potrebo prepovedi uvoza krompirja in mlečnih proizvodov ter podpore za nabavo močnih krmil. Sprejeta je bila še resolucija glede potrebe cenene živinske soli in glede ustanovitve kmečkih zbornic. Pred zaključkom občnega zbora je ponovno pričela razprava o organizaciji kmetijskega kredita ter je bil glavni odbor na predlog delegata g. Lenarčiča pooblaščen, da še enkrat prouči vprašanje pristopa Kmetijske družbe k Oblastni zadruzi za kmetijski kredit v Zagrebu. Sklepi glavnega odbora se bodo potem smatrali, kakor da so sprejeti od občnega zbora.

Soteščan:

Žrtev ljubezni in zvestobe

Povest iz predvojnne dobe.

(Dalje.)

3.

Rogin se je tisto jutro po razstanku s svojo zaročenko odpravil s kovčgom na postajo, odkoder se je s prvim vlakom odpeljal v smeri proti pristanišču, kjer se je vkrcal na parnik. Odkazana mu je bila preprosta skupna kabina, tu je odložil prtljago ter se naslonil na posteljo, visečo ob steni. Z rokami si je pokrill oči, toda v duhu je videl daleč čez sinje planine. V prijazni dolinici se mu je smehljalo Krašje, njegova rodna vasica. Daleč tam za ovinkom je stala mladenka, z belim predpasnikom si je brisala solzne oči in zrla v daljavo.

«Zbogom, Anica!» ji je zaklical v duhu na morskem gladini.

Vsedel se je k mizici in napisal drobno pismo; ni ga motilo zibanje parnika in kramljanje sopotnikov, med katerimi je slišal domačo in tujo govorico.

«Ljuba Anica!» so se glasile njegove vrstice. «Ne veš, kako prijetno se ziblje parnik med kipečimi valovi! Zdi se mi, da slonim v Tvojem naročju, da Te gledam v vzhajajoči in zahajajoči zarji na širnem oceanu. Vse svoje sile bom zastavil, da nama čimprej napoči trenutek neločljivega združenja v novi domovini. V duhu te objema in poljublja — tvoj France.»

Pismo je zalepil ter ga nesel na krov v nabiralnik. Skoro polovica potnikov se je

sprehajala na krovu in občudovala morsko gladino. Tudi on se je naslonil na železni oklep in gledal nizzdol v morsk prepad. Vanj so mornarji pravkar spustili mrliča, mladeniča, ki je na parniku nenadoma umrl. Groza ga je spreletela ob tem prizoru. Kdo ve, koliko neizpoljenih nad in neizvedenih načrtov je že pogoltnila nenasitna morska globina!

Solnce se je že desetič dvignilo iz morja in prav tolikokrat se je zopet pogreznilo v morje. Potniki so se očarani zbirali na krovu, občudujoči čarovitost mladega jutra in nastajajočega večera.

«Zemlja, zemlja!» so vzklikali enajsto jutro. V daljavi na zapadu se je črnila temna lisa — morsko obrežje.

«Pristanišče!» Koliko src se je vzradovalo ob pogledu na obljubljeno deželo, kjer jih čaka sreča in bogastvo.

Parnik je pospešil brzino in krenil v pristanišče. Zavriskale so sirene, množice na obali so nestrpnost čakale, kdaj se bo morski velikan naslonil na obrežje. Mornarji so mahoma zgradili most za izkrcanje, po katerem so se vsuli potniki s kovčegi in prtljavo. Najprej so se izpraznili višji razredi, za njimi so se vrstili potniki iz navadnih prostorov; ti so bili pred odhodom v mesto zdravniško preiskani.

Pred zdravniško preiskovalnico so čakali zastopniki raznih uradov in upravitelji podjetij s tolmači, ki so nagovarjali potnike v različnih jezikih, obljubljalji jim dober zašlužek in stalno delo. Izbirali so le boljše blago — mlade in krepke ljudi, za starejše in slabotnejše se ni nihče zanimal.

Rogin se ni oziral na plačane vsiljivce. Sam si je namenil poiskati delo, kaj je že tolikokrat slišal, kako je bil ta ali oni prevaran po nepoznanih osebah. Otresel se jih je in napolil v mesto, kjer je kakor kapljica v morju izginil v gneči množic med nebotčnimi palačami. Kako velika in bogata se mu je zazdelo tujina! Kako majhen in ubog je hodil po širokih ulicah velemesta! Kdo se je zmenil za preprostega neznanca s kovčgom in za njegove težnje? Skoraj mu je bilo žal, ker je zapustil domačijo; tam so se mu smehljali znani obrazi; poznala ga je slednja stezica, celo grmički ob poti so ga razumeli.

Končno se mu je posrečilo najti službo v livarni za železo. Pogodil se je za dober zašlužek, obenem mu je bilo odkazano težavno delo. Ves dan se je paril pred veliko pečjo, z dolgim železnim drogom je mešal želevo, znoj mu je lil curkoma po obrazu. Počasi so mu potekali prvi dnevi na novem delu sveta; vidno je hujšal in hiral, ker si ni privoščil primerne hrane in potrebnega oddiha.

V livarni je bilo zaposlenih tudi nekaj njegovih rojakov — Dolenjec, Gorenjec in Notranjec, tako so se nazivali med sabo po domačih krajih. Kadar so le količkaj utegnili, so spregovorili kako besedo, pa tudi med delom so jim uhajale opazke, ako ni bilo blizu paznika, resnega Angleža.

«Presneto smo se zmotili!» je Gorenjec nekoč pošepnil Roginu. «Delamo kakor živina, še sline bi kralju ne utegnili požreti. In vse to za borno plačo: v dveh mesecih sem si prihranil komaj 20 dolarjev.»

Politični pregled

Dva dni pred zaključkom starega leta, to je 30. decembra,

je podal dr. Korošec ostavko celokupne vlade.

Kralj zaradi bolezni še ni sprejel odstopa in baje še ni gotovo, če bo ostavka sprejeta. Vsaj, ko to pišemo, je položaj še nejasen. O razpletu vladne krize se že mnogo ugiblje. Radikali s katerimi so klerikalci najtesneje zvezani,

se tolažijo, da bo mogoče sestaviti vlado tako zvane trojke, to je radikalsko-klerikalno-muslimansko vlado brez Davidovičevih demokratov,

ki so razdrli četvorno koalicijo iz protesta proti krivicam nesposobne vlade ter baš oni izzvali odstop vlade. Toda dr. Spaho, vodja bosanskih muslimanov, ni baš prehudo vnet za tako vlado.

Največjo pozornost posvečajo politični krogi stališču, ki ga bo v razpletu krize zavzela Kmetško-demokratska koalicija,

ki bi v današnjih napetih razmerah bila pač edina poklicana, da s sodelovanjem vseh drugih poštenih strank in struj pride na površje, s čimer bi bil tudi rešen spor med Beogradom in Hrvati.

Vlada 20. junija naj se več ne obnovi!

Dovolj je krivic, ki jih je prizadejala ta vlada srbijanskega nadvladja prečanskim krajem. Dovolj je nasilja, krvi in neenakopravnosti. Dovolj je sramote, ki jo je naprtil ta režim naši Jugoslaviji v inozemstvu.

Naše zunanjepolitične prilike tudi niso najboljše.

Prijateljska pogodba med Jugoslavijo in Italijo poteče koncem januarja

in se pri fašistih prav nič ne opaža stremljenje za obnovo te pogodbe. Fašistični Italiji je Jugoslavija na potu in tega fašistični režim ne prikriva. Do obnove prijateljske pogodbe bo pa kljub temu skoro gotovo prišlo, ker se Italija ne bo upirala zadevnim željam veseli, ki hočejo mirno italijansko-jugoslovensko sosedstvo.

«Doma bi jih tudi imel, ako bi se tako mučil in napenjal», je dostavil Notranjec, kateremu je znoj kar curkoma lil z obraza. «Doma si človek lahko spotoma odpočije, nasloni se na orodje, popravi klobuk in zavija rokave, tukaj pa si še znoja ne utegne obrisati. Ako le količkaj postojiš, že te priganja paznik kakor sužnja. «Delaj ali pogini!» je njegova navadna beseda.

«Prekleta Dolarija! Skoro sem oglušil od ropotanja strojev in ves sem se posušil», se je šalil dovtipni Dolenjec. «Zato menda izdelujejo Američani tako ohlapno obleko, na ta način nas hočejo odebeliti.»

«Ne vem, ali bom mogel prenesti?» je premišljal Rogin. «Prav slabo se počutim, zrak mi ne ugaja.»

«Navaditi se bo treba», ga je potolažil Gorenjec in prijel za delo. Opozoril ju je na paznika, prihajajočega med stroji po hodniku. Tudi Rogin se je zganil, dočim sta se Dolenjec in Notranjec še nekoliko obirala in popravljala.

«Kvik, kvik!» (Hitro, hitro!) se je paznik zadril nad delavci, na kar je okorno pristavil: «Delati, hitro delati!»

«Saj delava!» se je oglašil šaljivi Dolenjec.

«Sailens!» (Tiho!) mu je ošabno zapovedal in zapisal nekaj v beležnico.

Zvečer sta bila Dolenjec in Notranjec pozvana v pisarno, kjer so ju izplačali in odpustili. Rogin in Gorenjec sta prejela trpko svarilo: zapretili so jima s takojšnjo odslovitvijo, čim se bosta ponovno pregrešila. Drugo jutro

Omenjamo še, da je s 1. januarjem stopil v veljavo

novi davčni zakon,

s katerim so izenačeni vsi neposredni davki v državi. Olajšal nam novi zakon ne bo davčnih bremen, deloma jih bo še povečal. Seveda je vprašanje izvajanja novih predpisov, če se bodo davki res po vsej državi pobirali enakomerno. Vemo pač eno, da bo pri urejenih razmerah v Sloveniji davčno izterjavanje prav tako brezobzirno in strogo kakor je bilo doslej, dočim bodo davčna oblastva v Srbiji še nadalje bolj popustljiva.

DOPISI

GORNJI LOGATEC. Minuli teden so pokopali g. Valentina Leskovca, po domače Miklovčka starejšega. To je bila stara napredna korenina, kakršne so vedno redkeje. Ni imel navade, dajati si figovo pero na usta. Kar je nosil v srcu, je tudi neustrašeno izpovedal. Bil je splošno spoštovan, kar je zlasti dokazala številna udeležba na njegovi zadnji poti. Blag mu spomin, preostanim najgloblje sožalje! — V zadnjem času je vedno več agentov, ki vsiljujejo ljudem različne srečke, ponajveč «ratno šteto» na obroke. Te kupčije redno izpadajo na škodo nepoučenih ljudi, ker morajo vrednost srečk v največ primerih dvakrat plačati. In tudi srečk ne dobijo brez pritožb v roke. Zato: varujte se sleparjev!

PLANINA. (Bratu Tonetu v slovo.) V nedeljo 16. decembra je preminul v Planini član Sokolskega društva br. Tone Ozleič po skoro triletni bolezni. S kakšnim veseljem se je pokojnik udeleževal nastopov in zletov ter pripravljaval v letu 1925. razvitje prapora. A danes ni več brata Toneta. Ponesli smo ga pod črno grudo. Ko se je sklonil sokolski prapor nad krsto v grobu, smo začutili z vso bridkostjo, da se brat Tone ne bo več prismehljal v telovadnico in nas pozdravil s krepkim glasom. Naj ti bo lahka domača gruda, katero si tako ljubil! — Telo v a d e l.

LAZE. Pred meseci je najbrže hudobna roka zažgala hišo in svinjak posestniku Jerneju Jesenšku v Lazah št. 9, pošta Vače pri Litiji. Nave-

deni posestnik je sedaj v najhujših stiskah Blaga srca, zlasti naši pristaši, se naprošajo, da pogorelcu pomagajo s staro obleko, starimi čevlji in morda s kakšnimi drugimi darovi. Ne pozabite na nesrečnika in pošljite darove na gornji naslov!

ZAGORJE. Te dni se je preselil s svojo obitelji v Ljubljano upokojeni železniški revident g. Josip Bežan, agilen predsednik podružnice Kmetijskega društva in predsednik krajevne organizacije SDS v Zagorju. Na poslovilnem večeru, ki se je vršil v gostilni g. Korbarja, se je v lepih besedah poslovil od njega g. Mirko W. Slavljenc se je na vse napitnice iskreno zahvalil in se izrazil, da mu bodo tudi v novem domovnjaku ostale vedno v spominu lepe ure, ki jih je preživel v krogu svojih zagorskih prijateljev.

SV. JURIJ POD KUMOM. Predraga «Domovina», prosim, daj nam malo prostora, da povemo, kako je bil letos pri nas radodaren sveti Miklavž, ki je prinesel taka darila, da niso za rabo. Prosimo g. župnika, da ne pusti več take Miklavževe prirreditve v dvorani. Naj naši fantje prirejajo igre in se naroče na «Domovino», da se bodo izobraževali in imeli lepo zabavo. — Tudi pri nas, seveda, so zahtevali žigovanje vžigalnikov. To imamo mi od klerikalcev. Zatorej le volimo še g. Korošca. — «Domovina» se je močno razširila po naših hribih in se še bo, saj je v resnici zabaven in poučen list.

SV. KRISTOF PRI LAŠKEM. Vsak zaveden človek je komaj dočkal preobrata v vladi, kateri je načeloval dr. Korošec. Nam kmetom, posebno malim posestnikom, je davčni vijak pod klerikalno komando upropastil vse in nas spravil na beraško palico. Klerikalni poslanci se vedno širokoustijo, da so davki pod Koroševim režimom manjši od prejšnjih. Ne razumemo, zakaj nas ta gospoda še vedno ima za tako neumne in zakaj se ne zaveda, da vsak človek dobro ve, kdo je kriv našega bednega položaja. Pred volitvami nam toliko obetajo, čim pa sede ti gospodje na čelu vlade, zagovarjajo svoje in interese SLS, medtem ko vihte nad nami šibo in nas pustijo na cedilu. Odkar sta dr. Korošec in dr. Gosar na vladi, se je vse poslabšalo, zato se nam jako čudno zdi, da si drzne kak klerikalni veljak še sploh pred svoje volilce, da tam hvali Korošev režim. Čudimo se, da takega veljaka ne strese groza, ko vidi kmeta in delavca tako obuboža-

sta bila za kazen premeščena in od tedaj se nista več videla.

Rogin se je ustrašil trdih groženj; trudil se je in izrabljal moči, zraven tega je stradal, da bi si več prihranil. Hotel si je čimprej zgraditi ognjišče ter izpolniti obljubo svoji zaročenki. Njegovi prihranki so vidno naraščali, z zanesljivimi koraki se je bližal boljši bodočnosti. Siloma se mu je ponujalo pero, naj povabi svojo izvoljenko v obljubljeno deželo. Vendar pa je odlašal; poprej si je hotel zgraditi trdno podlago, da mu je ne omajajo viharji.

Čeprav se je z vso naglico bližal udeležitvi svojih načrtov, vendar so ga skrivoma napadali dvomi, združeni s skrbmi in z grozo. Vsak dan se je kdo ponesrečil v njegovi bližini: tega je raztrgal stroj, drugega je umoril električni tok, tretji je omagal pod napornim delom. Tudi on je bil izčrpan — posledice preobitega trudi, pomanjkanje počitka in potrebne hrane. Preveč se je vdal stiskavosti in premalo se je gibal pod milim nebom.

Nekega popoldneva se mu je nenadoma stemnilo pred očmi, moral se je nasloniti na bližnji steber. Takoj ga je zagledal osorni paznik ter ga je ošinil s srpim pogledom.

«Forwards!» (Naprej!) je zakričal in planil proti njemu.

Roginu je zavilo oči, bolešno je zastokal, na kar se je onesvestil. Prišla sta moža z nosilnico ter ga odnesla v bolnišnico.

Zdravnik ga je obudil k zavesti, preiskal ga je ter mu zapisal zdravila. Še vedno mu je pretila nevarnost: kuhala ga je vročina, ki je dnevno naraščala in padala. Polagoma je za-

čela popuščati, njegova močna narava je premagala bolezen. Deseti dan se mu je že toliko izboljšalo, da je mogel sedeti v postelji in zaužiti nekaj hrane.

Zraven njega je ležal bolnik, ki je prebolel težko vročinsko bolezen ter je bil — slično kakor on — na poti ozdravljenja. Govoril je dobro angleško, zato ni slutil, na ima pred sabo svojega rojaka. Ko pa je dozdevni tujec čul njegovo govorico, ga je prijazno nagovoril. Kmalu sta si bila dobra prijatelja, drug drugemu sta odkrivala bolečine ter si preganjala dolgočasje.

V prijateljskem občevanju so jima naglo potekali dnevi, zdravljenje je napredovalo, zdravniki so še določili dan njunega odhoda iz bolnišnice. Bridko ju je iznenadila napovedana ločitev, saj nista vedela, ali se bosta še kdaj srečala v življenju.

«Zopet bo treba iti na delo, ako me bodo še sprejeli», je vzdihnil Rogin zadnji večer pred odhodom.

«Kmalu boš zopet tukaj», ga je postrašil tovariš. «Toliko napora ne prenese nihče, kdor ni trden kakor železo.»

«Kam pa naj se obrnem do boljše službe?» «Osamosvoji se, na svoje noge se postavi!»

«Kako? Saj veš, da sem novinec, katerega vsak izkorišča.»

«Z menoj pojdi, ako se hočeš osvoboditi.» «Kam?» mu je ugajalo vabilo.

Z menoj v Nebraska. (Nebraska je rodovitna pokrajina v severni Ameriki, kjer živi mnogo ameriških Slovencev, ki se ukvarjajo s kmetijstvom.) Nakupila si bova zemlje ter

nega, in to vse po zaslugi klerikalnih prvakov. Nesramno se nam tudi zdi, da se upajo gotovi gospodje še oglasiti v zagovor takih voditeljev, ki spadajo že davno v staro šaro. Obračun z njimi je neizogiben. — Tudi občinske volitve v naši občini bodo kmalu razpisane, čeprav se dela na to, da bi še dalje gospodaril tujec z našim premoženjem. Ob prihodnjih volitvah boste dobili slovo za vedno. Volilci, čim se pokaže med vami kak klerikalni veljak, mu pokažite vrata in mu recite, da za njihovo agitacijo nimate ne časa in ne smisla, ker hočete, da pride občinska uprava v roke treznih in svoje dolžnosti zavedajočih se ljudi. — Bivši klerikalec.

REČICA PRI LAŠKEM. Okrajni zastop Laško je oddal nabavo gramoza g. Jenčiču v Rečici. Imenovani je moral zato podpisati kandidatno listo SLS. To naj bo, kakor hoče, pod vsako kritiko pa spada gramozi, ki ga vozi na cesto in ki je že sedaj na kopicah brez male izjeme samo še blato. G. gerenta javno vprašamo, kaj se misli tozadevno ukreniti, da ne bo g. Jenčič prodajal materiala za cesto, ki spada prej na njive? Čudno, da niti g. veliki župan ljubljanske oblasti ne ukrene ničesar, akoravno dobro vemo, da ima tozadevno pritožbo že dalje časa v rokah. — D a v k o p l a č e v a l e c.

SMIKLAVŽ PRI SLOVENJGRADCU. Draga «Domovina», ki si med bralci zelo priljubljen list, a si vendar trn v peti našemu g. župniku, ki te kaj rad preganja na prižnici. Celó v spovednici nimaš pokoja. Neki zaveden fant v adventu zato ni dobil odveze, ker ni hotel obljubiti, da bo opustil tebe, draga «Domovina». Povemo pa, da je dotični fant mogoče bolj veren kakor vsak drugi, ki čita samo klerikalne liste. Ali Vam, g. župnik, ni všeč napredno časopisje, ki razkrinkava nesposobno klerikalno politiko?

ŠMARJE PRI JELŠAH. Tajništvo sreske organizacije Šmarje pri Jelšah želi vsem članom krajevnih organizacij SDS in naročnikom «Domovine» srečno in veselo novo leto. Le pogumno naprej, dokler ne zmagamo in ne dosežemo cilja! Zmago pa bomo dosegli le, če bomo imeli močne naše krajevne organizacije in čim več naročnikov na «Domovino». Vsak naš član naj bo naročnik na «Domovino». Zdravo!

ŠT. JANŽ PRI ZIBIKI. (Smrtna kosa.) V ponedeljek 17. decembra je umrla po dolgi mučni bolezní gospa Marija Tajnkova, žena daleč

naokrog znanega gostilničarja in posestnika gosp. Janeza Tajnka. Pogreb blage pokojnice se je vršil ob ogromni udeležbi prebivalcev od blizu in daleč. Vdovcu in sorodnikom naše iskreno sožalje! — V Zibiški vasi pa je umrl 18. decembra tamkajšnji posestnik g. Jožko Pevec. Bolečine v želodcu in na živcih je čutil že več let. Letošnjo jesen pa ga je bolezen položila na bolniško posteljo, iz katere ga je rešila bleđa žena smrt. — Oba pokojnika naj v miru počivata v domači zibiški zemlji!

SODINCI PRI VELIKI NEDELJI. Prišlo je novo leto in z njim začnemo novo življenje. Bog daj, da bi bili v tem letu bolj srečni in zadovoljni kakor smo bili v preteklem. Mnogo družin je bilo lansko leto prizadetih zaradi smrti v naši občini, kjer je lani leglo v hladni grob v teku štirih mesecev enajst oseb.

TRGOVIŠČE PRI VELIKI NEDELJI. Dne 24. decembra je prišel po službi božji v trgovino g. Vinka Petka Franc B. iz Trговиšča, si ogledal v trgovini vrvi, si eno kupil in zraven pol litra žganja. Potem pa se je podal proti domu. Med potjo je popil še nekaj žganja in se okoli 9. ure dopoldne obesil doma na podstrešju. Našel ga je pastir, ki je javil težko prizadeti družini to veliko nesrečo. Kaj ga je gnalo v smrt, se ne ve.

SREDIŠČE OB DRAVI. (V Cankarjev spomin.) V minulem letu skoro ni bilo večjega kraja, ki bi ne bil počastil na primeren način Cankarjevega spomina. 10letnice Cankarjeve smrti, ali s kratkim predavanjem o življenju in delu velikega pokojnika ali z recitacijami in vprizoritvami njegovih del na odrskih deskah. Na Štefanovo je priredil tudi tukajšnji kulturno-prosvetni odsek Sokolskega društva Cankarjevo spominsko proslavo s primernim nagovorom in vprizoritvijo njegovega «Kralja na Betajnovi», ki ga je Cankar poslal med nas pred dobrimi 25 leti. Domači dileantje so se lotili «Kralja na Betajnovi» z najboljšo voljo. Predstavo v celoti je precej motilo to, da je preočitno nosila sodobno lice. Drugače pa je potekla predstava med največjim zanimanjem občinstva v dvorani.

IVANJKOVCI. Tukajšnja podružnica Kmetijske družbe bo priredila v dvorani pri kolodvoru dva poučna tečaja z začetkom ob 14. uri, in sicer bo 6. t. m. predaval sreski kmetijski referent g. Josip Zupanc o sadjarstvu in vinarstvu, a 20. t. m. bosta predavala g. Gračner, ravnatelj

oblastnih uradov, o novem davčnem zakonu, in g. inž. Lah o kmetijskem knjigovodstvu. Udeležite se v obilnem številu!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ZIMSKO NAPAJANJE KRAV IN NJIH MLEČNOST.

Dobra molznica potrebuje dosti pijače. Na to je gledati posebno v zimskem času, ko je voda večkrat ledeno mrzla, krma pa suha. Kakor je prav, da se žival utrjuje tudi z napajanjem z naravno mrzlo vodo, vendar je za njeno mlečnost manj koristno, ako jo napajamo z vodo, ki je ledeno mrzla. Žival sicer pije tudi tako vodo, če je žejna, toda manj in nikdar toliko, kakor bi bilo v interesu molže in kakor bi je pila, če bi bila voda umerjene toplote ali dosti postana.

Živinorejec mora na to gledati, da se žival do dobrega napije, ker pospešuje s tem njeno mlečnost. V poletnem času dobi žival potrebno vodo deloma v sočni zeleni klaji, deloma pa z napajanjem. Zaradi tega je tudi mlečnost v tem času obilnejša. Pozimi pa manjka navadno tako ugodnih pogojev v enem in drugem pogledu. Krma je suha, voda pa večkrat premrzla. V takih primerih se molzna goved ne počuti tako dobro s svojo mlečnostjo. Zato je skrbeti, da žival tudi v zimskem času in ob suhi klaji zadosti pije.

Nekaj dosežemo s tem, da pokladamo dnevno nekoliko soli. S tem jo dražimo k pitju. Obenem pa pospešujemo prebavnost suhe krme. Letos je to posebno važno, ker pokladamo dosti slame, ki je težko prebavna. Na odraslo glavo računamo po eno žlico soli.

Še bolj pa ustrezemo molznim kravam, če jim dajemo poleg običajnega napajanja tudi še postane pijače iz škafo, kateri primešamo otrobe ali posevke, da je pijača še bolj slastna in tečna. Tako napajanje iz škafo in z oblojeno vodo vpliva posebno ugodno na mlečnost in se pri dobrih molznicah tudi izplača. Potrebno vodo pripravimo s tem, da jo pustimo čez noč v hlevu stati, da se navzame hlevske toplote. Tudi za umivanje vimen je vodo na večer tako pripraviti,

jo obdelala v rodovitno polje. Tam živi moj sorodnik, ki je pred leti ubežal iz tovarne. Lani si je kupil farmo (Farma = kmetija) in letos je gospodar na svoji zemlji. Tudi jaz ga bom posnemal; svetujem ti, da se mi pridružiš, ako hočeš napredovati.»

«Ne bilo bi napačno.» Roginu je ugajal navet, ustrašil pa se je težavnega začetka. Pomisljal je tudi zaradi denarja, delavcev in kmetijskih strojev.

«Poskusiti je treba in nekaj žrtvovati», ga je učil tovariš. «Moj sorodnik je najel posojilo, delavcev je na izbiri.»

«Ali meniš, da bi se obneslo?»

«Prav gotovo. Kot delavec si suženj kapitalu, na svoji zemlji pa si sam gospodar in tvoj je ves dobiček.»

«Kdo ve, ali bi našel rodovitno zemljo in ali je mogoče pridelke naglo razpečati?»

«O tem ni dvoma. Zemljo prekoplješ in ti rodi brez gnojenja kot najboljša njiva. Po pridelke pridejo kupci na dom, ni jih treba ponujati po sejmiščih.»

«Bom pa poskusil. Rad bi se opomogel.»

«Začetek bo seveda težaven, a končno boš premagal. Delajva skupno, ako hočeš; posodim ti lahko nekaj denarja, odplačeval boš na obroke.»

Rogin je sprejel ponudbo in drugi dan sta se odpeljala v Nebraska. Vso pot sta snovala načrte in gradila bodočnost. V duhu sta podirala velikanska drevesa, ruvala korenine, kopala sta, orala in sejala. Izginjale so jima živje pustinja, pred očmi se jima je razgrinjalo rodovitno polje.

Ameriška pokrajina Nebraska je bila takrat v bujnem razvoju. Ravnine so bile večinoma že obdelane, na tisoče delavcev pa je bilo zaposlenih v pragozdih, katere so izpreminjali v plodno zemljo. Votlo so odmevale sekire, z burnim hruščem so padala drevesa, zemlja je bila vsa razrita in prekopana. Krog in krog se je valil gost dim: požigali so visoko divjo travo, dračje, trnje in vejevje, debela pa so zlagali v zloženice. Ponekod so že postavljali kolibe, sejali in sadili sadno drevje.

Rogin se je nastanil s tovarišem pri njegovem sorodniku, čigar farma je bila že izborna urejena. Prebival je v lični leseni hišici na vrtu, obsajenem z mladim drevjem, okrog pa se je raztezalo marljivo obdelano polje. Hriboviti del zemljišča je bil določen za pašnike in senožeti, tu se je pasla lepa čreda ovc in govedi. Živina je prenočevala kar na prostem. Le ob deževju je pribežala pod streho, pokrito s smrečjem in zelenjem.

Ko sta se nekoliko odpočila, sta pričela misliti na samostojno gospodarstvo. Priseljniško oblastvo jima je na prošnjo nakazalo zemljišče, katero sta pričela pripravljati za obdelovanje. Najela sta si nekaj delavcev, ki so jima pomagali sekati in kopati, zgradila sta si tudi kočico za stanovanje. Delala sta v bratški vzajemnosti, njun trud je bil že prvo leto obilno poplačan.

Vzlic napornemu delu so Roginu potekali dnevi v splošnem zadovoljstvu. Manjkalo mu je le še pridne gospodinje, zakaj sam si je moral kuhati, prati, pometati in opravljati druga hišna dela. Bolj kot kdaj je mislil na Ančko, od katere pa ni bilo nobenega poročila.

Koliko pisem ji je že napisal, kako vabljivo jo je nagovarjal, naj pride, ker jo čaka pripravljeno ognjišče!

Njeno molčanje mu je vedno bolj vsiljevalo mnenje, da tiči v ozadju zlobna roka, ali pa se je dekletu kaj posebnega pripetilo. Vedel je, da mu je Špoljar sovražen, vendar ga kake hudobnosti ni mogel obdolžiti. Dvomil pa je o zvestobi svoje zaročenke, saj si skoro ni mogel misliti, da ne dobiva njegovih pisem. Neprestano je razmišljal, a pravega vzroka ni mogel pogoditi.

Naselbina je medtem narasla za več tisoč prebivalcev. Priselilo se je mnogo njegovih rojakov in skoro vsak je imel pri sebi ženo, nekateri so bili celo že deležni obilnega zalkonskega blagoslova.

«No, kaj pa ti, France? Ali misliš ostati večer mladenič?» mu je nekoč ponagajal tovariš Anže, ki je nedavno osrečil lepo rojakinjo, svojo dolgoletno zaročenko.

«Tudi jaz že komaj čakam», mu je Rogin otožno odvrnil. «Vsak mesec ji pišem, pa se ne odzove mojemu vabilu.»

«Hm, menda jo boš čakal do smrti. Dnevi pa bežijo — ako bi bil že danes poročen, bi bilo prepozno. Saj ni sama na svetu...»

«Ko sem odhajal, sva si obljubila večno zvestobo. Prisegla mi je... Njene solze so potrdile, kar je svečano izgovorila.»

«Eh, ženske solze, pa jesenska rosa! Kdaj te je že pozabila!»

«Ne verjamem. Vse kaj drugega se ji je moralo pripetiti.»

(Dalje prihodnjik.)

ker je znano, da premrzla voda škoduje polnemu vinenu.

Pozimi je treba, da skrbimo za zadostno napajanje z ozirom na to, da stoji mlečnost v tesni zvezi s tem, koliko vode živina na dan popije in kako mrzla je voda. Nato je paziti posebno tam, kjer iščemo večjih uspehov in več užitka.

KOLIKO NAM NESE KOKOŠJA REJA.

V celoti nam daje prav lepe dohodke, vsaj spravimo v državi samo za jajca na milijone denarja skupaj. Na posameznika pa odpade primeroma malo. Naši gospodarji se zaradi tega tudi malo zanimajo za to rejo, da je važna pri našem gospodarstvu, zlasti na malih naših kmetijah.

Moti se pa, kdor misli, da se da s to panogo obogatiti in pridobiti na leto po 40.000 do 70.000, kakor je bilo zadnjič v nekem dnevniku napisano. Te številke so močno pretirane in nimajo zaradi tega nobene verjetnosti in nobene vrednosti. Resnica pa je, da bi se dala kurja reja še kaj malega izboljšati.

Po sedanjem stanju naše kurjereje redimo po naših kmetijah povprečno po 15 nesnih kokoši, nič več. Če računamo, da znese vsaka kokoš povprečno po 100 jajc na leto, potem znaša pridelok ene kmetije skupaj 1500 jajc na leto. Recimo, da porabimo od teh jajc 300 za dom, potem nam ostane za prodajo 1200 jajc. Če računamo, da dobimo za jajce povprečno 1 Din, bi znašal ves kosmati skupiček skupaj 1200 Din. Če odštejemo sedaj še stroške za rejo 15 kokoši z najmanj 600 Din na leto, potem nam ostane kot čisti dohodek le 600 Din na leto!

Kako naj pride torej naša kmetija do zgoraj navedenih 40.000 do 70.000 Din na leto s svojim perutninarstvom?

Res je, da se da naša kurjereja še izboljšati in da se dajo s tem dvigniti tudi njeni dohodki. Toda ne dosti! Število kokoši bo na naši kmetiji težko dvigniti, ker je reja že sedaj dosti številna. Naše gospodinjje redijo že sedaj prej prekomerno število kakor ne. Kar se da pri nas doseči, je edino to, da bi se užitek dvignil s skrbnejšo rejo in z odbiranjem plemenskih živali. Pri nas bi morali tako daleč dospeti, da bi znesle kokoši povprečno najmanj 125 jajc na leto, kar bi dalo pri 15 kokoših 1875 jajc. Za prodajo bi lahko ostalo 1575 jajc, kar bi dalo v denarju

1575 Din. Po odbitku stroškov za rejo v znesku 600 Din, bi imeli čistih 975 Din.

Taki so izgledi za uspehe, ki se dajo doseči pri naši kurjereji po kmetih! Kakor so ti dohodki vredni, da jih vpoštevamo, vendar še dolgo niso taki, da bi se dalo s kurjerejo reševati naše kmetijstvo. Našo kurjerejo podpira zlasti paša na prostem. Ako bi te ne bilo, bi morali skrčiti število kokoši, ne glede na to, da bi postala vsa reja tudi dražja in s tem še manj dobičkanosna.

Ne begajmo tedaj naših kmetovalcev z izmišljenimi, gorostasnimi dohodki, ki jih ni mogoče nikoli doseči!

IV. vinska razstava z vinskim sejmom v Ivanjkojih

se je vršila 18. decembra za ljutomersko-ormoški vinski okoliš.

Razstavo je otvoril v imenu velikega župana vladni svetnik g. Vončina. Pozdravili so prireditelje v imenu oblastnega odbora mariborske oblasti strokovni referent g. inž. Zupanič, v imenu Kmetijske družbe strokovni adjunkt g. Kafol. Obisk je bil zelo lep, prireditelje v vsakem oziru dobro organizirana ter je dobro uspela.

Zastopani so bili naslednji vinski vrhi: Brebrovnik, Cerovec, Gomila, Brezovščak, Hum, Ilovec, Ivanjkovščak, Jeruzalem, Kajžar, Kog, Kržanjščak, Lahonščak, Lešnički vrh, Libonja, Litmerk, Mihalovci, Pavlovski vrh, Radomerščak, Rinčetova graba, Runeč, Slamnjak, Stanovščak, Stara gora, Strezetina, Svetinja, Šerof, Temner, Vinski vrh, Visoki Strmec, Vrablovščak, Vodranski vrh, Zasavec, Žerovinci.

Razstavljenih je bilo 195 vzorcev, in sicer 170 iz leta 1928., 20 iz leta 1927., 2 iz 1925., 1 iz 1924. in 2 iz 1921.

Bilo je 25 vzorcev šipona, 23 laškega rizlinga, 16 belega burgundca, 13 muškatega silvanca, 9 silvanca, 9 rulantca, 5 renškega rizlinga, 3 muškateca, 1 damasc. muškata, 1 dišečega traminca, 1 žlatnine, 108 mešanih vrst in 1 črnine.

Na predvečer so bili vzorci ocenjeni in ocena izražena v številkah navzgor od 1 do 6. Največ, to je 6 točk je dobilo 12, 5 točk 21, 4 točke 42, 3 točke 76 in 2 točki 36 vzorcev. 8 vzorcev ni bilo iz raznih razlogov ocenjenih.

Najboljše ocene so bile prisojene vzorcem naslednjih razstavljalcev: Kočevar Franjo (Središče), Petovar Lovro (Ivanjkovci), Križniški red (Velika Nedelja), Zabavnik Jože (Maribor), Brodar Štefan (Ormož), Pitter Otakar (Tyništi-Češkoslovaška), Rajh Katinka (Mota), Puklavac Anton (Maribor), dr. Ban Adam (Ormož), Kovačič Ela (Ormož), Diermayer Otmar (Ormož), Stamen Adolf (Ormož), Stanjko Ana (Ljutomer), Kuharič Ludovik (Ormož), Mestna občina Ormož, Veselič Ivan (Ormož), Sentscher Anton (Pušenci), Fischerauer Hans (Jeruzalem), C. Fürst (Ptuj), Ozmeč Jakob (Vinski vrh), Potrč Rudolf (Ormož), Polak Vinko (Ivanjkovci), Pihler Alojz (Cerovec), Omulec Pavla (Ormož), Golenko Anton (Sv. Miklavž).

Kupcev je bilo precej iz mariborske in ljubljanske oblasti ter iz sosedne Avstrije. Kupčije so se sklepale deloma že na razstavi, deloma pa pozneje v vinskih kletih.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Žitna tržišča brez posebnih dogodkov. Na ljubljanski blagovni borzi so 31. decembra ob nespremenjenem razpoloženju ponujali (postavljeno na slovensko postajo): pšenico, baško po 290 do 292,50 Din; turščico, ameriško, po 315,50 do 320 Din, ječmen, baški, po 315,50 do 320 Din.

ŽIVINA. Cene precej stalne ob malem izvozu

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo zadnje dni v valutah:

1 dolar za 56,40 do 56,60 Din;
100 avstrijskih šilingov za 799,04 do 802,04 dinarjev;
100 nemških mark za 1353 do 1356 Din;
100 madžarskih pengov za 989,03 do 992,03 dinarjev;
100 italijanskih lir za 296,49 do 298,49 Din;
1 dolar za 56,60 do 56,80 Din;
100 francoskih frankov za 221,47 do 223,47 dinarjev;
100 češkoslovaških kron za 168,04 do 168,84 dinarjev.

Kovač Damjan

Damjan stoji v svoji kovačnici, tolče po razbeljenem železu in mrmraje prepeva staro pesem, ki zamira pod odjekom kladiiva.

Pred kovačnico se vije cesta. Vse je pokrito s snegom. Za cesto se širi bela mrtva poljana, sanjajoča zimski sen.

Enakomerno odmevajo udarci kladiiva. Trdo nakovalo poje svojo železno pesem, ki odmeva preko ceste, trepetja v poljani in se staplja z zvonjenjem večernega zvona, brnečega v daljavi.

Damjanu se zazdi, da zvonijo Marijo. Kovač obstane, prisluhne in začuje večerni zvon, vrže z glave svojo črno kapo, se pobožno prekriža in kratko pomoli. Potem stopi pred kovačnico, pogleda na nebo, kjer brle prve zvezde in si pogladi svoje goste kodraste lase. Globoko vzdihne, se vrne v kovačnico in jame spet razbijati s težkim kladivom po nakovalu.

V mračni se utrinjajo iskre, žare in prše izpod kladiiva ter ugašajo.

«Kakor goreči nageljni so te iskre, kako si-fejo, toda sproti ugašajo in izginjajo», si misli kovač in strmi v ogenj.

Pri tem se Damjan spomni na lepotic Agato, ki ima na svojem oknu zimske nageljne. V nobeni vasi, na nobenem oknu še ni videl bohotnih rdečih cvetov v trdi zimi, ob Božiču.

Ko se Damjan spomni mlade Agate, mu postane tesno v duši. Zamišljen odhaja iz kovačnice v zgornjo sobo.

Mirna in tiha je soba nad kovačnico. Na dveh straneh zijajo široka okna, v kotu pa stoji skromna zibelka, vsa poslikana z rožami. V zibki

spi Damjanov sinček Andrejček. Otroče mirno diha in se smehlja v sanjah.

«O, Božič se bliža, otrok moj, pa sva oba zapuščena in osamljena», pravi polglasno kovač in se ljubeče zarte v svoje drobno dete.

Na stopnicah se začuje hoja. V sobo pridrsata stara sosedica, Damjanova teta. Ta dobra starica oskrbuje vdovelemu kovaču otroka in se briga tudi za gospodinjstvo.

«Teta, hudo je, hudo, otrok pač pogreša matere. Meni se kar vidi, da fantič ni več tako cvetočega obraza in tako zdav kakor je bil.»

«Zakaj se pa ne pobrigaš za gospodinjstvo? V najlepših letih si, tak korenjak, zaslužiš mnogo. Same se ti ne bodo ponujale, ga zavrne teta in ga postrani pogleda.

Damjan se popraska za ušesom, čelo se mu zmrača, trenutek premišlja, potem se prijazno zasmee, zamahne z roko in molči.

Damjan je nekdanj ljubil Agato. Lepa in ponosna deklina je bila Agata ter tudi precej petična. Kadar je hitel kovač mimo njenega okna, mu je vedno zastal korak in ozrl se je. Pozdravili so ga smehljajoči nageljni, roženkrauti in rožmarin. Če je šel mimo v jasnih mesečnih nočeh, se mu je zazdelo, da ga rože na oknu vabijo na vasovanje. Pristopil bi bil, dobil bi cvet in vriskal skozi tri vasi od samega veselja in prešernosti, si je včasih mislil Damjan, pa se takoj premislil. Močan in silen fant je bil, a okoli žensk se ni znal sukati. Do Agate je čutil nekaj strah. Rad bi se ji razodel, saj je čutil, da nosi posebno naklonjenost do nje v svojem srcu. Le pozdravil jo je včasih. Dekle mu je prijazno odzdravilo.

Damjan je bil premalo vaje ženske družbe. Takrat je živel še njegov oče. Pela so kladiiva in odmevala v noč. Damjan je tolkel kakor za stavo. Če se je trenutno upehal, je potem udaril toliko silneje. Prepričan je bil, da bo vse zmagal, zaupajoč v svoje zdravje in moč. Oče je tolkel umerjeno in enakomerno, vlekel svojo pipo in skoro nič govoril.

Vse je minulo. Oče je legel k počitku pod rušo. Damjan je moral k vojakom.

Napočila je vojna.

Damjan je prišel na fronto in bil kmalu ujet. Še vedno se je včasih spomnil Agate, prepričan, da se je deklina že davno poročila. Ko so brneli okrog njega šrapneli in granate, se mu je včasih zazdelo, da so to krvavi nageljni, ki prinašajo smrt. Spomnil se je mirne zagorske vasiice ter nageljnov, roženkrauta in rožmarina na oknu Agate in hudo mu je bilo.

Ujetništvu se je Damjan kmalu privadil. Dobil je tam znanca, s katerim sta skupaj odhajala iz ujetništva domov. Mimogrede se je kovač oglašil na domu svojega novega prijatelja, kjer je bil prijazno sprejet.

Damjanu je ljubeznivo postregla prijateljjeva sestra Tinca, ki je bila zelo prikupljiva.

Damjan je tedaj že davno pozabil na oni smešni strah in zadrego, ki jo je imel nekdanj pred ženskami. Samemu sebi se je smejal, ker je bil nekdanj tako boječ. Njegov prijatelj Tilen ga je vabil, naj se kmalu zopet oglašajo, a tudi Tinca mu je pri slovesu toplo srnila desnico in ga prijazno pogledala.

Damjan se je vrnil v domačo vas. Spomnil se je lepe Agate; ni je bilo doma. Odšla je k svoji starejši sestri, poročeni v mestu. Damjan se je

Kratke vesti

— Ureditev poslovanja Državne obrtne banke v Ljubljani. V prostorih Obrtne banke SHS v Beogradu se je vršila te dni plenarna seja upravnega odbora Obrtne banke. Na dnevnem redu je bilo tudi poročilo o bančnem delovanju od 30. septembra do 30. novembra 1928. in vprašanje kreditov slovenskim obrtnikom. Po odobritvi predloženega poročila o delovanju banke v gornjem času je upravni odbor sklenil, da bo banka dovoljevala kredite slovenskim obrtnikom preko Obrtne banke v Ljubljani. Obrtna banka SHS bo dodeljevala Obrtni banki v Ljubljani denar po 8 %, ta pa bo ta denar posojevala slovenskim obrtnikom po 10 %. Obrtni banki v Ljubljani bo prideljen cenzurni odbor, ki bo obstojal iz uglednih slovenskih obrtnikov delničarjev Obrtne banke SHS, da cenzurira vložene prošnje.

DOMAČE NOVOSTI

NAŠIM DRAGIM NAROČNIKOM OB NOVEM LETU!

Zadnji številki smo za vse naročnike brez izjeme priložili položnice, da z njimi obnovimo naročnino za leto 1929. Naročnina znaša:

za tuzemstvo letno 36 Din, polletno 18 Din, četrtletno 9 Din; za inozemstvo razen Amerike letno 48 Din, polletno 24 Din, četrtletno 12 Din, za Ameriko pa letno 1 dolar.

Naročnina za tako obsežen in zanimiv list, kakor je «Domovina», je torej naravnost neznatna. Uredništvo se bo v novem letu še bolj prizadevalo, da zadovolji s prinašanjem zanimivega in poučnega štiva ter lepih slik.

Tudi prosimo one naročnike, ki nimajo lanske naročnine še popolnoma poravnane, da jo vplačajo najkasneje do 10. januarja t. l.

Vsak naš naročnik naj za novo leto med prijatelji in znanci «Domovino» vsestransko priporoča in ji skuša pridobiti čim več novih naročnikov.

*

* Vsem prijateljem, zaupnikom in organizacijam SDS želi predsedstvo in tajništvo stranke veselo, srečno in uspeha polno novo leto 1929.

* Vodnikova družba v Ljubljani sporoča, da ji je pratika za leto 1929. popolnoma pošla. Zaradi tega more novo pristopajočim članom oddati le še tri knjige. (Govekar: «Olga»; Matičič: «Na mrtvi straži»; Lah: «V borbi za Jugoslavijo»). Članarina 20 Din, s poštnino vred 27 Din. Kdor hoče knjige kupiti v knjigarni, ga veljajo 36 Din. Istočasno prosi družba vse svoje dosedanje člane, da se takoj priglasijo in plačajo pri svojih poverjenikih članarino za leto 1929. Na ta način si zagotovijo, da dobijo prihodnje leto vse družbene knjige s pratiko vred.

* Zajčjerejsko društvo za ljubljansko oblast. V nedeljo 23. t. m. se je zbralo v restavraciji «Novi svet» v Ljubljani lepo število zajčjerejev iz ljubljanske oblasti. Vršil se je ustanovni občni zbor zajčjerejskega društva za ljubljansko oblast. Izvoljeni odbor bo zastavil vse sile, da bo društvo napredovalo v vsakem oizru. Vpisnina je bila določena na 5 Din, članarina na letnih 20 dinarjev, plačljivih v obrokih. Po raznih okrajih se bodo ustanovile podružnice ali klubi, ki bodo zastopani v glavnem odboru po svojih zastopnikih. Glavni namen društva je pospeševati rejo čistih pasem ter posredovati pri prodaji kožic in zajčjega mesa. Poleg tega bo skrbelo društvo za razstave, strokovna predavanja, prireditve in podobno. Vabimo vse rejce v ljubljanski oblasti, ki goje čiste ali samo domače navadne pasme, da pristopijo k društvu, ter javijo svoj naslov g. Juliju Cuznarju, Ljubljana, Aleševčeva ul. 26, ter nakažejo obenem tudi vpisnino.

* Slovenske knjige plenijo in uničujejo v Julijski Krajini italijanski orožniki, kakor se

jim poljubi. Oblastvo sicer odobri izdajo knjig «Goriške Maticice», ali hitro planejo po njih orožniki, ki prebrskajo vse prostore po slovenskih hišah na deželi in poberejo vse knjige, ki jim pridejo v roke. Fašizem pač hoče zatreči vsako slovensko štivo.

* Odvetniška vest. Odvetnik dr. Matej Senčar in dr. Fran Šalamun v Ptujtu sta s 1. januarjem sporazumno razdružila dosedanjo skupno odvetniško pisarno. Dr. Šalamun ostane v dosedanjih prostorih na Minoritskem trgu št. 5, dr. Senčar pa bo posloval v prejšnji odvetniški pisarni dr. Jurtele v Kremljevi ulici št. 2.

* Slovensko zadružništvo. Po statistiki, izdelani od Glavne zadružne zveze, je stanje zadružništva v Sloveniji naslednje: Zadružnikov je 133.495 v 425 zadrugah, tako da pride na eno zadružno povprečno 315 zadružnikov. Krediti članov znašajo 718.461.085 Din, tako da pride na enega člana 5381 Din. Vloge članov znašajo 995.670.493.95 Din in pride na enega člana 7309 dinarjev. Zadružništvo v Sloveniji je najbolj razvito in spada po svoji finančni moči na prvo mesto.

* Odvetnik dr. Bogdan Žužek je otvoril odvetniško pisarno v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 28/1.

* Nova tvornica pletenin v Celju. Te dni se je preselil iz Kranja v Celje g. Ciril Vajt, lastnik večjega tvorniškega podjetja pletenin. G. Vajt, ki je domačin, si je pred osmimi leti ustanovil kot prvi v Kranju večje podjetje za izdelovanje pletenin. Nedvomno ima tudi on precejšen del zasluga na tem, da se je v Kranju in okolici razvila pletilna industrija v takem obsegu, da daje danes zaslužek stoterim in stoterim ljudem. G. Vajt je bil tudi agilen delavec v naprednih organizacijah. V Celju si je sezidal novo tvorniško poslopje, v katerem bo namestil še večje pleteninsko podjetje.

* Naši izseljenci v oktobru. Po statistiki, sestavljeni po Izseljenškem komisarijatu v Zagrebu, se je lani meseca oktobra izselilo v prek-

zaman oziral po njenem oknu ter iskal nagelj in roženkravt. Mračno okno je prazno zijalo vanj.

Ko je govoril o Agati s svojo teto, mu je ta dejala, da se dekle moži, da bo vzelo nekega mestnega človeka in da je baš zavoljo tega odšla k sestri.

Damjan je ostal par mesecev doma. Dolgčas mu je bilo. Nobenega reda ni imel. Pa se je neko nedeljo oglasil na Tilnovem domu in pobaral kar naravnost za Tinco. Ona kakor brat str se razveselila pridnega in krepkega ženina. Kmalu so napravili poroko.

Damjan je živel srečno s svojo ženo. Ta sreča je pa bila zelo kratka. Že čez eno leto je Tinca kovaču porodila sinka, a sama je na porodu umrla.

Dolgočasno in pusto je postalo v kovačnici, kjer je nekdanj med udarci kladiva zvenela vesela pesem mladosti in življenja. Tinca, mlada kovačica, je vedno prepevala. Damjan je včasih še med delom zadovoljno obstal in prisluškoval pesmi, ki je donela iz gornje sobe.

Vrnila se je Agata iz mesta. Še k pogrebu kovačeve žene je prišla. Damjan je zvedel, da je bilo vse govorjenje o njeni možitvi neosnovano. Agata je bila še vedno dekle.

Kovač je žaloval za svojo ženo in trpel. Še bolj je delal kakor poprej ter poskušal pozabiti v delu svojo bolečino.

Ko je zdaj božične dni šel enkrat mimo Agatine hiše, je opazil na oknu rdeče nageljne in kar vesel jih je bil. Spomnil se je lepih dni svojih nekdanjih sanj in na pokojnega očeta se je spomnil.

«Usojeno mi je, Agata mi pač ni bila nikoli namenjena», si je dejal in šel svojo pot.

Ljudje so se pripravljali za Božič. Gospodinje so pospravljale in snažile ter mesile potice. Otroci in starci so pripravljali jaslice.

Samo pri Damjanu je bilo vse po starem. enakomerno je pelo kladivo, kovač si je z njim hotel oglušiti sanje o teh lepih dneh, ki so se bližali, in z udarci kladiva zaglušiti zvonjenje. Ni

mogel. Včasih je sedel kar po eno uro pri postelji svojega Andrejčka in hudo mu je bilo: «Revež brez matere! Kje naj ti jo poiščem, da te bo res rada imela?»

Otok je samo radovedno gledal očeta in se mu prijazno smehljaj, da je bilo kovaču še tesneje pri srcu.

Neko noč je Damjan zelo mislil na svoje pokojne starše. Sam ni vedel, zakaj je ta večer ves čas bedela le njuna slika v njegovem spominu.

Zaspal je in sanjal, da sta ga obiskala oče in mati. Prav tako oblečena, kakor sta ležela na parah, sta prišla k njemu z onega sveta.

«O, kaj pa vidva?» se ju je razveselil Damjan. Takoj se je pa spomnil, da sta že mrtva, in umolknil je.

«Damjan, ne boj se. Glej, da boš skrbel zase in za svojega otroka. Agata dejala oboje. Oženi se!»

«Kje naj pa povprašam, saj se bojim, da bo ženska črtila črvička. Raje sem sam!»

Oče in mati sta se spogledala. Tedaj so se odprla vrata. Na pragu je stala njegova pokojna Tinca v beli poročni obleki in mu resno dejala: «Agato vprašaj!»

«Da, Agato vprašaj», sta ponovila v odmev oče in mati.

«Kako živo sem sanjal», si je dejal Damjan in jel razmišljati.

* * *

Dan pred svetim večerom je bil mrzel Damjan je zgodaj vstal in šel par ur delat. Opoldne je prišla teta. Pokosil je in se praznje oblekel. Bil je ves zamišljen in otožen. Sklenil je, da bo izpolnil željo svojih pokojnikov, pa naj bo že, kakor hoče.

Kovač je šel enkrat po vasi. Ko je korakal mimo Agatinega okna, je zagledal velik rdeč nagelj, ki ga je pozdravljaj med ledenimi lilijami.

Šele, ko bi bil moral drugič mimo, je vstopil. Agata je sedela pri mizi in šivala. Mlada in lepa je bila, da je Damjan kar obupaval, vendar je sklenil, poskusiti:

«Pozdravljena, Agata!»

Pogledala ga je s svojimi velikimi globokimi očmi in mu ljubeče podala roko: «Tudi ti pozdravljen, Damjan! Kaj pa je tebe danes zaneslo k nam?»

«Agata, govoril bom brez ovinkov», je dejal kovač. Prišel je pripovedovati svoje sanje in zaključil: «Agata, ali hočeš postati mati mojemu otroku?»

Dekle je odložilo šivanje in se zazrlo v kovača: «Damjan, kesen si, zelo pozno si prišel. Že tvoji starši so morali čutiti mojo željo, ti je pa nisi. Nikdar nisem ljubila nikogar drugega kakor tebe in vedno sem čakala nate. Ni te bilo. Oženil si se. Zvedela sem, da imaš dobro ženo in mirno sem prenašala svojo usodo. Sklenila sem v svoji duši, da ostanem samica. Vdovel si. Čestokrat sem mislila, da bi šla pogledat tvojega otroka, pa nisem mogla; bala sem se, da bi me ne razumel prav.»

«Nocoj bo moj najlepši božični večer. Veruj mi, Agata, tudi ti si bila moja prva ljubezen, a tedaj sem bil še preveč otrok in bal sem se, povedati ti to», je vskliknil Damjan in objel Agato.

V mrak potrkavajo božični zvonovi veselo in svečano. V Damjanovi hiši je vse radostno. Že prvi večer je prihitela pogledat bodoča gospodinja malega otročička, ki ga je prinesel Božiček.

Potem sta odšla z Damjanom skupaj k polnočnicam. Na nebu so gorele zvezde in se veselo utrinjale. Damjan se je nagnil k svoji izvoljenki in ji sladko zašepetal: «Poglej, božične nageljne! Povsod sem videl nageljne. Večkrat so sijali pred menoj tudi tam, kjer je kosila smrt. Spomnil sem se tvojega okenca, nageljna, roženkravta in rožmarina ter med njimi tvojega ljubečega lica. Sam nisem vedel, kako sem te že tedaj ljubil.»

«Tudi jaz, Damjan, tudi jaz sem te ljubila...»

Agata je dala Damjanu v gumbnico žareč nagelj in skupaj sta odšla tesno objeta k cerkvi na griču, kjer je bila polnočna ura.

Gustav Strniša.

morske dežele 2178 oseb, to je 128 več kakor v mesecu oktobru leta 1927. Tudi skupno število izseljencev (18.650) za razdobje od 1. januarja do konca oktobra 1928. je za 30 oseb večje kakor v istem razdobju leta 1927. Izselilo se jih je največ iz Hrvatske in Slavonije (764), iz Vojvodine (450), Dalmacije (430), iz Slovenije (336), Srbije (91), Bosne in Hercegovine (83) in iz Črne gore (24). Največ jih je šlo v Argentino (1342), v Zedinjene države Severne Amerike (431), Uruguay (147), v Kanado (117), v Brazilijo (41) in v Chile (40). Vsega skupaj se je oktobra vrnilo v staro domovino 435 oseb, v razdobju od 1. januarja do konca oktobra pa 4058 oseb.

* **Prekmurski delavci v Nemčiji.** Več sto naših sezijaških kmetijskih delavcev, večinoma Prekmurcev, je bilo letos preko poletja in jeseni zaposlenih v Nemčiji. To zaposlenje se je uredilo sporazumno med našimi in nemškimi oblastvi in so bili naši delavci deležni istih mezd in pravic kakor domači. Transporte je odpravljala mariborska borza dela, sprejemala jih je pa nemška delavska centrala, katere zastopnik g. Weise se je posebno zavzel za to akcijo ter jo tudi osebnostno vodil. Sedaj se je vrnil zadnji transport. Zaposlenje je zagotovljeno tudi za prihodnje leto.

* **Vesti iz Istre.** Kmet Grga Brajković iz Rovinjskega sela je imel plačati v Rovinju neke pristojbine v znesku 90 lir. Denar je izročil svojemu znanu Ivanu Predenu, ki je uslužben pri okrajnem sodišču. Ta pa denarja ni izročil in Brajković je dobil nov poziv za plačilo pristojbin. Stvar se je razvijala dalje in slednjič je prišel Preden pred sodnike, ki so ga obsodili na 6 let, 9 mesecev in 20 dni zavora. — Po istrskih vaseh so stanovanjske hiše že silno slabe. Ljudje nimajo denarja niti za najnujnejše potrebe in tako ne morejo popravljati hiš, dasi bi to radi storili. — V Medulinu je umrla kmetica Milka Radoševića. Prišli so sosedi in sosedinje, da prečujajo noč pri mrliču. Komaj so se zbrali, so se vdrla tla in več ljudi je padlo v klet. Nekatere ženske so bile precej ranjene.

* **Pozivajo se vsi oni, ki so tekom zadnjih let plačali na davčnem uradu v Novem mestu večje davke kakor prej ali pozneje ter morda večkrat kakor sicer, in tudi oni, ki so plačali kako pristojbino, ki se jim ne zdi upravičena in utemeljena vsaj glede višine, da se z odrezki poštne položnice ali morebitnimi pobotnicami zglase najkasneje do 30. januarja t. l. na davčnem uradu v Novem mestu ter se tam prepričajo, ali je bila tolikšna odmera upravičena in ali je ta odmera tudi v tolikšnem znesku zaračunana.** Istotako naj se zglasijo oni, od katerih so se zahtevali in izterjevali kaki davki in pristojbine, katerih izterjanje se je pozneje na katerikoli način opustilo, tako da niso ničesar plačali. V primeru, da na davčnem uradu izvedo, da njihova vplačila niso zaračunana in pravilno izkazana, odnosno da izterjavanje ni bilo upravičeno, naj se tekom istega časa zglase pri preiskovalnem sodniku okrožnega sodišča v Novem mestu, oddelek IV., soba št. 26 (pritličje).

* **Nenadna smrt rojaka v tujini.** Iz St. Roberta pri Monchecourtu (Francija) nam piše naš rojak: Po kratki in zelo mučni bolezni je umrl 9. decembra rudar Anton Povše, star 33 let, doma iz Klevnovnika pri Škocjanu na Dolenjskem. Bil je že šesto leto zaposlen pri tukajšnjem rudokopu, vedno zdrav in vesel. Dne 18. novembra je še zdrav in vesel igral na svojo ljubljeno harmoniko, štiri dni nato je legel in kmalu potem je oznanil mrtvaški zvon, da ga je ugrabila iz naše srede bela žena smrt. Za pokojnikom žalujejo žena, brat, sestra, svak in svakinje, vsi stanujoči v St. Robertu. Pokojniku bodi lahka francoska zemlja!

Kože divjačine

so narodno premoženje, najdražje plačuje zajce, povhe, lisice itd.

P. SEMKO, LJUBLJANA
MIKLOŠICEVA CESTA. 21

* **Velik požar v Štangi.** Na sveto noč je nastal v Štangi požar pri Benegaliju. Kljub takojšnjemu gašenju je hiša pogorela do tal; prav tako tudi hlev, svinjak, dve kašči in še nekaj manjših pritklin. Nesrečni družini je ugrabil požar tudi vso obleko in ves živež. Ostala je le kaš zelja in nekaj vreč krompirja, ki so ga imeli v mali obokani kašči. Reševanje je bilo zelo težavno. Hlev je bil že skoro ves v ognju, a še niso rešili živine. Nekaj pogumnih mladeničev je skočilo v goreči hlev, kjer je opečena živina mukala in besnela, da bi se odtrgala od jasl. Ko so vlekli skozi goreče zaslome opečenega konja, se je na reševalce podrla leseno ogrodje, ki je konja občutno poškodovalo. V ognju je poginila lepa telica, ki je kljub vsemu prizadevanju niso mogli več rešiti. Na kraj požara so prihitali zavrstniški gasilci pod vodstvom načelnika g. Planinška, ki pa ognja niso mogli omejiti. Vode ni bilo na razpolago. Značilno je, da so našli oni, ki so prihitali prvi na kraj nesreče, korito, kjer je sicer bilo vedno dovolj vode, popolnoma prazno. Iz tega sklepajo, da je bil ogenj podtaknjen. Gorelo in tlelo je še na božični dan in na Štefanovo. Škodo cenijo na 400.000 Din.

* **Težka nezgoda kolesarja.** Stavbni mojster Franc Gologranc iz Konjic, ki je zaposlen pri gradbi Ljudskega doma v Celju, se je te dni iz Konjic peljal s kolesom po državni cesti v Celje. Pri Spodnji Hudinji je kolo zdrsnilo z mokre ceste in Gologranc je tako nesrečno padel s kolesa, da si je zlomil nogo.

* **Propadanje goriških kmetij.** O kmetijskem gospodarstvu razpravlja goriški «Gospodarski Vestnik». Primorski kmet je nalagal v časih, ko so bile kmetije še krepke, prihranke svojega truda deloma v hranilnice, deloma pa jih je porabil za zboljšanje gospodarskih in stanovanjskih poslopij ter zemlje. Ugotoviti moramo, da je kmet razumel klic strokovnjakov ter sledil njihovim nasvetom, da si izboljša svoj gospodarski položaj. Dandanašnji pa je tako, da niti večje kmetije ne morejo več izkazovati dobička. Italijanski režim jih ubija z najrazličnejšimi davščinami in dajatvami. Kmet se boji dolga in posojil, ki se mu nudijo z visokimi obrestmi. Kdor danes začne z dolgom, je v kratkem izgubljen. Fasištska obmejna politika zapleta slovenskega kmeta v vse mogoče nepravilike z očitnim namenom, da ga spravi z grude, v katero je nalagal vse svoje moči.

* **Trebušni legar na Dolenjskem.** Prebivalci Velikega in Malega Kala pri Mirni peči so tekom poletja drug za drugim obolevali, kakor so mislili, za špansko boleznijo. Ker je večina njih tudi zdravela, se ljudje niso posebno bali in tudi oblastva niso zvedela za njo. Šele, ko je neko dekle umrlo, je prišla zadeva na uho oblastvom. Pri poizvedovanju so našli še mnogo bolnikov po hišah. Zdravnika sploh niso klicali; le od daleč so se dali zdraviti tako, da je kdo od bolnikovih svojcev šel k najbližjemu zdravniku, tam «popisal» bolezen in prinesel zdravila. Oblastva so odredila, da so bili vsi bolniki prepeljani v bolnico, vsi zdravi pa cepljeni proti trebušnemu legarju.

* **Poskus samomora.** Zagrebško reševalno društvo je te dni prepeljalo v zakladno bolnico nekega Franca Kaplana, starega 31 let, rodom iz Krke na Dolenjskem, ki je skušal izvršiti samomor. Z nožem si je zadal nevarno rano pod srcem. Sostanovalci pripovedujejo, da je bil Kaplan že dalje časa precej zmešan.

* **Pogrešana.** Zakonca Prešnik, stanujoča na Dolgem polju v Celju, sta prijavila, da je odšla 71letna, z njima stanujoča vdova Marija Prahova, mati gospe Prešnikove, v četrtek 27. decembra okrog pol dvanajste ure dopoldne z doma in da jo od takrat pogrešata. Upravičena je bojazen, da se je stari gospe zgodila nesreča.

* **Zagonetna najdba.** V maju je našel delavec Rudolf Leber pri rušenju strehe na hiši trgovca in gostilničarja g. Ant. na Vodenika v Petrovčah pod neko opeko hranilno knjižico Ljudske posojilnice v Celju na ime Frana Ekerta z označeno vlogo v znesku 4000 Din: poleg tega je bilo v hranilni knjižici še 570 Din gotovine. Ugotovilo

se je, da je Ekert, ki pa ni nikomur znan, vložil leta 1924. pri omenjenem zavodu 4000 Din. Ker pa se ni potem nihče brigal za vlogo, je narasla vsota z obrestmi že na 5000 Din. Poizvedbe glede Ekerta so bile doslej brezuspešne. Kdor bi kaj vedel o njem, naj to javi policijskemu oddelku sreskega poglavarstva v Celju.

* **Velik cerkveni rop v St. Petru pod Svetimi gorami.** V noči od Božiča na Štefanovo se je pojavil tat v farni cerkvi v St. Petru pod Svetimi gorami. Ukradel je štiri kelihe, eno monštranco in dva ciborija, stvari, ki so bile večinoma iz težkega zlata. Kakor se sodi, je tat tujec, ki se je že nekaj dni pred Božičem klatil po gostilnah v St. Petru in izpraševal domačine o domačih razmerah. Govoril je dobro nemški in slovenski. Na Božič se je nenavadno dolgo zadrževal v farni cerkvi ter se na videz vtopil v pobožno molitev. Na tega tujca pada v prvi vrsti sum, da je izvršil cerkveni rop. Orožništvo se trudi s hvale vrednim naporom, da najde sled za drznim tatom. V St. Petru vlada zaradi tega zločina veliko razburjenje, kar je pač umljivo, ker presega vrednost ukradene zlatnine nad 50.000 Din.

* **Dva uboja.** V Polanah so se stepli fantje in Jože Polajzar je do smrti udaril Franca Pušnika. Pri St. Janžu v Strnišah pa je isto noč zabodel Jože Pesek svojega tovariša Miho Tkalciča. Zadal mu je globoko rano v levo ramo in Tkalcič je v nekaj minutah izdihnil. Oba morilca so orožniki že naslednji dan prignali v Maribor.

* **Umorjen vojak.** Te dni so našli v obcestnem jarku v bližini Krške vasi umorjenega nepoznanega vojaka. Prve vesti, ki so prišle v Krško, so bile deloma še nejasne. Sedaj so znane že mnoge zanimive podrobnosti, ki pojasnujejo zagonek vojakove smrti. Vojak, 22letni posestnikov sin Josip Gramc je predzadnjo soboto zvečer prispel na sedemdnevni dopust. Pripeljal se je popoldne s potniškim vlakom do Brežic ter nato hodil peš proti domu. V Krški vasi se je nekoliko pomudil ter je v Bukovčevi gostilni izpil četrtinko vina, nakar je zopet sam nadaljeval pot proti domači vasi Gazice, ki se nahajajo ob Krki pri Cerkljah. Zgodaj v nedeljo jutraj so našli ljudje, ki so šli k maši, vojaka Gramca mrtvega sredi ceste med Krško vasjo in Cerkljami. Ležal je v mlaki krvi in na lobanji sta mu zevali dve veliki rani. Takoj so o strašni najdbi obvestili orožnike v Krški vas, ki so ukrenili vse potrebno za ugotovitev dejanskega stanu in pričeli s prvimi poizvedbami. Bilo je očitno, da je vojak postal žrtev zavratnega umora. Sodna komisija je pozneje ugotovila, da je bil dvakrat udarjen z ušesom sekire. Že prve poizvedbe so dognale, da gre za čin maščevanja. Neposredni povod za zločin je dalo neko domače dekle iz Gazic, zaradi katere je nastalo ljubosumnje med umorjenim vojakom in dvema domačima fantoma, ki ju zdaj lovijo orožniki.

* **Poskušena cerkvena tatvina v Celju.** Ko je prišel te dni cerkovnik v Marijino cerkev v Celju, je opazil, da je skušal tekom dneva neznan vlomilec vlomiti v železni nabiralnik pod korom. Vlomilec je najprej s silo odprl železno žabico, nato pa skušal vlomiti v angleško ključavnico, kar pa se mu ni posrečilo.

* **Hlapec hotel usmrtiti gospodarja.** V neki vasi pri Porečah ob Vrbskem jezeru na Korškem so doživeli ljudje letos grozen svetli večer. Pri kmetu Janezu Jägru je služil za hlapca 19letni Miha Kreutzer. Jäger je hlapca obdaroval, a hlapec je menil, da je dobil premalo in se je strašno razburil nad gospodarjem. Začela sta se prerekati. Slednjič je Jäger povedal Kreutzerju, da lahko gre, če mu ni všeč pri njem. Hlapca je

Slivovko, pelinovec, brinjevec, rum in hruševac

si lahko napravite z našimi esencami. Steklenica za napravo 4 do 5 litrov žganja stane samo 20 Din, po pošti 32 Din. — Točno navodilo priloženo.

Drogerija A. KANC sinova, Ljubljana
Židovska ulica št. 1. 265

Kupujemo brinjevo olje.

odpoved tako razjarila, da je skočil v hlev in popadel gnojne vile. Hotel jih je zasaditi gospodarju v prsa. Gospodarjev sin, ki je videl, da je oče v smrtni opasnosti, je prikočil na pomoč. Zdaj sta se branila dva proti enemu. Kreutzer, se je bil medtem preril do kuhinjske mize, pograbil velik nož in ga vrgel v gospodinjo. Nož je obtičal v njenem hrbtu in jo je težko ranil. Vaščani, ki so doznali prepir med gospodarjem in hlapcem, so naglo obvestili najbližjo orožniško postajo, ki je poslala nad Kreutzerja orožnike. Z velikim naporom se jim je posrečilo vjeti in ukrotiti pobesnelega hlapca, ki so ga izročili celovškemu sodišču.

* **Pred pomilostitvijo Pepce Kurševe.** Kakor znano je bila nedavno na smrt obsojena pred pariško poroto Slovenka Pepca Kureševa, ki je bila obdolžena, da je usmrtila neko trgovčovo hčerko. Pariški «Journal» prinaša vest, da se je doznala neka nova okoliščina, ki utegne vplivati na pomilostitev Pepce Kureševe. Zagovornik Pepce Kureševe je dobil informacije, da je na dan umora trgovčeve hčerke nekdo opazoval nekoga potepuha, ki se je plazil iz grmičja v bližini, kjer je bila mladenka umorjena. Vse obnašanje neznanega potepuha je bilo silno sumljivo. Na podlagi tega je policija poverila enemu najspretnjših organov, da uvede preiskavo.

* **Aretacija sumljivega patrona.** V Gradcu pri Litiji se je te dni ustavil v neki gostilni sumljiv človek, ki se je posebno zanimal za razmere v hiši g. P. Tekom popoldneva, ko je obiskal tujec že skoro vse gostilne, je bil o sumljivem tujcu obveščen tudi g. P. Ko se je storila noč, je šel g. P. na prežo in kaj kmalu opazil na dvorišču sumljivo senco. «Kdo je?» je zakričal gospodar. Nočni pohajčač se je nekaj časa izgovarjal z neko stranko, ki da jo išče, nakar je obrnil pete in zbežal v noč. Na kolodvoru so ga kasneje opazili orožniki. Napovedali so mu aretacijo in spoznali v njem znanega tatu Vekoslava Omana iz Preddvora na Gorenjskem. Osumljen je, da je izvršil nedavno vlom v Preddvoru in pa v Selcah pri Škofji Loki. Izročili so ga v zapore ljubljanskega sodišča.

Novoletni pozdravi

Veles (Srbija.) Srečno novo leto vsem slovenskim dekletom žele slovenski orožniki-kaplarji: Rudolf Kropič, Viktor Podrgajs, Jakob Baraga in Josip Kortnik.

Boljevac (Srbija.) Trdo delamo tukaj rudarji iz Slovenije in si služimo z rokami svoj kruh. Tudi slovenskih deklet je tukaj nekaj ali žal v takem zaposlenju, da rajši ne govorimo. Mnogi starši, ki imajo svoje hčerke tu po mestih, ne vedo pravega stanja in mislijo, da so njihove hčerke v pošteni službi. Srečno novo leto želimo vsem domačim: Ivan Mrak, Franc Furman in Miha Polutnik.

Boka Kotorska. Podoficirji iz Boka Kotorske, nahajajoči se v mornarski bolnici v Molinju, žele srečno novo leto vsem slovenskim dekletom in fantom: art. nar. Tine Kus (Studenec-Ig), nar. maš. Ivan Kalan (Zgornja Poljskava), brod. podn. Lojze Jeršan (Ljubljana), podn. maš. Edi Motnikar (Zagorje ob Savi), podn. torp. Vojko Šarlah (Celje), podn. tel. Rajmund Debeljak (Murska Sobota).

Vergongheon (Francija.) Srečno novo leto! Tako se pozdravljajo te dni stari in mladi, bogati in siromaki. S tem pozdravom se oglašamo tudi mi iz grada Bergoide. Tu nas prebiva nekaj slovenskih družin. Prav razveselimo se, kadar se zberemo Slovenci skupaj in katero veselo slovensko rečemo. Tako nam hitijo dnevi in vedno se spominjamo na našo domovino. Srečno novo leto našim staršem, bratom in sestram ter vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine»: Andrej in Betka Povše, Josip in Pepca Jesenšek, Ivan in Fani Odlazek, Anton in Malka Rebernak, Franc in Minka Jerin.

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

Odstop vlade sprejet

Ob zaključku lista smo prejeli iz Beograda vest, da je včeraj popoldne kralj sprejel ostavko celokupne vlade. Ministrski predsednik dr. Korošec se je mudil v avdienci pri kralju pol ure in ko je odhajal z dvora, ni hotel dati novinarjem nikakih izjav.

Odšel je takoj v vladno predsedstvo in sklical nujno sejo ministrskega sveta. Po seji

je bilo izdano obvestilo, da je kralj sprejel podano ostavko ter poveril dosedanjemu vlado z vodstvom vladnih poslov do rešenja krize.

Popoldne včeraj so se posvetovanja na dvoru že začela. Prvi je bil pozvan v avdienco h kralju predsednik Narodne skupščine Ilija Mihajlovič.

Ciganka Amalija

Na zapuščenem vaškem pokopališču, pod sivimi gorenjskimi gorami, počiva ciganka Amalija. Njen grob je poraščen z zelenim bršljanom, ki bohotno poganja in rije v črno prst s svojim brstičjem od vseh strani ter prepreža grob s svojimi mrežami, kakor bi se hotel okleniti bitja v njem.

Mirno in tiho je vaško pokopališče, strajga ga naši sivi snežniki, a bližnji gozd prepeva tiho uspavanko onim, ki tod sanjajo svoj smrtni sen.

Le pred vsemi svetniki se pojavi na božji njivi življenje, trajajoče par dni. Ljudje se spomnijo svojih pokojnikov in prihajajo, da jim okrase njihov zadnji dom. Ob vseh svetih zaplamte na grobeh drobne lučke in tudi grob ciganke Amalije je razsvetljen in prazničen.

Mirno stoje ob grobeh ljudje v črnih oblekah, sklonjenih glav molijo za svoje. Naenkrat zašumi med množico, na pokopališču se pojavijo cigani. Bližnji gozd je dal te sinove prirode in neslišno zopet vzame brate in sorodnike one, ki so jo tako ljubili zaradi njene miline in lepote. Komaj slišno se oglasi ciganska vijolina, za njo zapoje vijola in žalostna pesem vztrepeta preko grobov. Vaške krasotice ogledujejo razcapane cigane, ki so pričarali tako krasne, nežne zvoke, marsikatero srce začuti tajno genotje, ki ga je vzbudil sanjav glas, in nehoti si obriše oči, polne solz.

Cigani izginejo, svečke pogore, kmetje odidejo in Amalija je zopet sama med neznanimi mrtveci v svobodi narave, katera ji je bila dražja kakor vse na svetu.

Moj stari prijatelj, dr. Prah, okrajni zdravnik, častni meščan in tako naprej, je sedel za mizo pri svoji običajni osminki vina, ko sem stopil v gostilno.

Prisedel sem kakor navadno. Takoj sem opazil, da je mož izredno zamišljen. Vprašal sem ga po vzroku. Tiho se je nasmehnil, prižgal debelo kubo in mi odvrnil:

«Gotovo še ne veš, zakaj mi pravijo nekateri naši stari malomeščani še vedno ciganski ženin. Danes je 25 let, kar sem si pridobil to ime. No, pa poslušaj:

Prav tak večer je bil kakor nocoj. Lepa mesečna noč je vabila v prirodo, kjer je mesečina kakor zlati pajek predla svetle mreže čez poljano. Prišel sem iz bližnje vasi od starega, že smrti izročenega bolnika, in utrujen legel počivat. Ko spim par ur, me zbudi okoli ene ure ponoči naenkrat ostrí glas zvonca. Urno skočim kvišku. Moja soba je bila z okni na ulico. Brez oklevanja odprem okno in pogledam na cesto. V siju sosedne svetiljke zagledam dva moža, gledajoča kvišku. «Kaj je, kaj se je zgodilo?» «Gospod, mlada bolnica je v smrtni nevarnosti. Lepo prosiva!» Čul sem tuj naglas, saj so čudno zveneje njune besede. Nisem se oziral na to. Zaprl sem okno, se hitro napravil ter odhitel. V žep sem vtaknil revolver, poklical mimogrede služabnico staro Mreto in ji povedal, da moram nemudoma z doma k nekemu bolniku. Odklenil sem vrata in se začudil: pred mano sta stala dva mlada krepka cigana. Pričela sta moledovati in me prositi, naj grem z njima v Vojvodni boršt, oddaljen kakih dve uri od našega mesta. Češ, da leži tam na porodu nevarno bolna ciganka in da le od mene pričakujejo rešitve. Takoj sem se okrenil ter odhitel po svoje

koło, ne oziraje se na mlada cigana, ki sta hodila peš. Odšli smo: jaz na kolesu, a cigana, vsak na eni strani urno dirjajoča poleg mene, Nista zaostajala. Ko dospemo kake pol ure od mesta, so stopili naenkrat izza nekega skednja štirje možki. Mislim sem, da me namerava drhal oropati, in potegnil sem samokres. Tedaj mi eden mojih spremljevalcev mirno reče, naj se nikar ne razburjam, češ, da je to četa, ki jo je poslal njihov glavar, katerega žena je bolna, da me spremi na lice mesta. Možaki so prižgali plamenice in stopili na vsako stran trije. Oddirjali smo. Vozil sem dokaj hitro po gladki cesti in kmalu smo prišli do gozda ter zavili vanj. Sprejel nas je mračni gozd; molče smo korakali mimo visokih smrek in košatih bukev, katere so nas mimogrede pozdravljale in majale z vejami, kakor bi se čudile zakasnelim popotnikom.

Dospeli smo globoko v gozd in dosegli naposled cigansko šotorišče, kjer nas je sprejela cela kopica ciganov. Bradat cigan, glavar tolpe, se mi je resno poklonil ter me spremil k visokemu vozu sredi šotorišča, kjer je ležala mlada bolnica. Takoj sem videl, da bo treba kratke operacije. Ozrl sem se naokoli. Pri meni je stala mlada, lepa ciganka globokih črnih oči in dolgih kit, sproščenih skoro do tal. Njeno blede krasno lice je bilo kakor izklesano in takoj sem čutil do te krasotice neko posebno privlačno silo. Ukazal sem ostalim ciganom, da so prenesli posteljo iz voza na tla, potem sem jih odslovil, le ciganko sem obdržal za slučajno potrežbo. Prinesla je vode ter molče čakala ob ležišču. Operacijo sem hitro in srečno končal, mati in dete sta bila rešena; kar sem takoj sporočil svoji lepi strežnici, ki je vesela pohitela z novico k ostalim. Naenkrat sem čul ščebetanje nad seboj; pogledam kvišku in zagledam na visokem hrastu na najnižjih vejah celo kopico malih polnagih cigankov; nepotrebneži so ob siju bakel, stoječih okoli ležišča, opazovali moje početje.

Vstopil je ciganski glavar in za njim ostali. Vsi so se mi zahvaljevali, najbolj seveda glavar sam, za njim pa moja krasna strežnica, sestra bolnice. Poleg nje je stal drugi cigan, ki me je pazljivo in skoro sovražno motril, ko je opazil njeno prijaznost napram meni. Pozval sem ciganko, naj se zglaš prihodnjega dne pri meni, da mi sporoči stanje bolnice, in odšel sem. Zopet me je obkročila tropa ciganov z baklami, ki me je pospremila skoro do mesta.

Naslednji dan se je oglasila pri meni mlada ciganka. Po pravici povedano, tako lepe ženske še nisem nikoli videl in sklenil sem v svoji mladinski lahkomišelnosti, da dam mladenko primerno vzgojiti in se z njo poročim, čeprav sem vedel, da cigan nikoli ne pozabi svoje svobode.

Vprašal sem jo, ali je z mojim sklepom zadovoljna. Jokaje se me je oklenila ter se mi začela zahvaljevati. «Samo Jurija se bojim», je trepetaje priznala. Vedel sem takoj, da je to oni mladi čvrsti cigan, ki je stal sinoči poleg nje. Vprašal sem jo, ali ga morda ljubi, pa mi je odvrnila, da ga ne mara, ne nikogar razen mene. Domneval sem, da se je v tem otroku prirode tako hitro pojavila ljubezen do mene. Imel sem sestro, prednico gospodinjske šole, in obrnil sem se nanjo. Spočetkoma se je upirala, naposled je pristala in sprejela lepo

ciganko za svojo gojenko. Ciganki je bilo ime Amalija. Bila je zelo pridna, dobro je napredovala; pollaščati se jo je pa jela otožnost in malokedaj je bila vesela. Samo mene se je vedno razveselila, kadar sem jo obiskal.

Minulo je leto, pričele so se počitnice in tudi moja sestra in njena varovanka sta bili mesec dni prosti. Pregovoril sem sestro, da je prišla z Amalijo na letovišče v N., kjer sem sklenil tudi jaz prebiti par tednov.

Tudi tu je bila Amalija često otožna in zamišljena in še v moji družbi ni mogla več skrivati nekake raztresenosti. Hodila je večkrat po vrtu in skrivaj jokala. Nekega večera je lil dež in treskalo je. Ona je pa čakala pri oknu in strmela v noč. In tedaj se je priplazila k hiši senca. Amalija je odšla na vrt in se ni več vrnila. Svoboda je bila močnejša od ljubezni.

Minulo je par let. Prišel sem zahajati v hišo vdove Kosove, katero sem v kratkem zasnužil.

Pred poroko sem odpotoval na letovišče v N., da sem še enkrat kot samec prehodil vse tiste kraje, kjer sem se tako rad mudil. Niti teden dni nisem bil tam, ko je prišel v letovišče obraščen cigan in prosil, da bi mu dali zdravnika, češ, da je zbolela njegova žena. Poklicali so mene, pogledal sem cigana in spoznal v njem Jurija. Ko sem ga nagovoril po imenu, se je skoro prestrašil in jel pripovedovati, da je njegova žena Amalija hudo bolna ter me prosi, naj grem z njim.

Sledil sem mu in ga med potjo povpraševal vse podrobneje. Povedal mi je, da imata že dvoje otrok, da Amalija ni bila nikdar posebno zdrava in da je zdaj hudo bolna. «Na vas, gospod, ni pozabila nikoli», je pristavil cigan.

«Ne verujem, saj je vendar ušla s teboj.»
«Da, gospod, ušla je in dobra žena mi je bila, a nisem je privabil jaz sam, temveč ljubezen do prostosti, brez katere ni mogla živeti. Res mi je bila dobra, poslušna in zvesta, a ljubila je samo vas. Težko bo kaj ž njo, vendar sem ji sklenil poiskati zdravnika: našel sem vas. Če vas vidi, ji bo morda v tolažbo.»

V majhni koči zunaj vasi je ležala na slamnici ciganka Amalija. Vse je izginito: nobene lepote, nikake privlačnosti, samo oči, tiste globoke oči so sijale kakor nekdanj. Ko me je zagledala, me je takoj spoznala. Poskusila se je nasmehiniti in ponudila mi je s težavo svojo oslabele prozorno roko. Pregledal sem jo in ugotovil težko pljučnico. Ker je bila Amalija zelo šibka, sem vedel, da ne bo prebila boleznin in hudo mi je bilo. Ukrenil sem vse potrebno. Kočar, ki me je poznal, ji je preskrbel, kar je mogel, in njegova žena ji je stregla po svoji moči.

Drugi dan sem zopet prišel. Ona je bila še slabša; s tresočim glasom me je prosila, naj se pobrigam za njeno neboljenca, in še istega dne je umrla.

Cigan Jurij je tulil kakor zver, otroka sta jokala in tudi meni je bilo hudo.

Preskrbel sem ji skromen, dostojen pogreb in tudi sam sem korakal za krsto. Gledali so me in sklepali različno. Največ opravka so imeli seveda z menoj naši malomeščani, med

katero sem se vrnil z dvema cigankoma, ki sem ju vzel k sebi. Včasih se je tudi pojavil cigan Jurij, naposled pa je popolnoma izostal. Menda si je izbral drugo družico; za otroka je itak vedel, da sta preskrbljena.

Dekletce, ki je popolnoma sličilo v obraz svoji materi, je kmalu umrlo, fantka sem pa posinovil.»

Gustav Strniša.

Črni brki in beli lasje

(Iz Roža.)

Izmed nekdanjih avstrijskih vladarjev v spominu Slovencev pač gotovo ni zapustil nobeden tako močne sledi kakor cesar Jožef. Ljudska poezija je prepletla njegov lik s pisanim vencem najrazličnejših prigod, ki so včasih prave, pristne cvetke ljudske šegavosti in hudomušnosti. Taka se mi zdi tudi tale, ki jo pripovedujejo po Rožu.

Ko je cesar Jožef šel nekoč na sprehod, seveda v preprosti civilni obleki in brez cesarskega sijaja, zagleda na polju kmeta, ki je imel čisto sive, že prav bele lase, pa popolnoma črne brke. Zamikalo ga je, da bi izvedel, kako je neki to mogoče, pa stopi h kmetu.

«Oče, kako pa je to, da imate tako bele lase in tako črne brke?»

Kmet, ki tujca ni poznal, se nasmehne:

«Pri Bogu ni nemogoča nobena reč.»

Ko cesar vidi, da kmet noče razodeti svoje skrivnosti, se ga še bolj loti radovednost. Skušaja torej premotiti z denarjem, da bi mu bolj jasno odgovoril, ter mu ponudi tolar. Srebru se kmet ni maral upirati, zato sprejme tolar in odvrne:

«Lepa hvala za dar! Sicer pa ni bilo vredno! Brki vendar ne morejo osiveti hkratu z lasmi, ko so pa celih dvajset let mlajši od njih.»

Cesarju je bil odgovor tako všeč, da dá kmetu še en tolar, obenem mu pa naroči, da živi duši ne sme tega povedati, dokler ne bo njega vsaj petdesetkrat videl. Tudi mu pove, kdo da je.

Kmet se spoštljivo zahvali in meško objubi, da se bo ravnal po cesarjevem naročilu.

Bila pa je tiste dni navada, da so imeli po dvorih ljudi za kratek čas, šaljivce, ki so jim rekli dvorni norci. Cesar torej pokliče svojega dvornega norca.

«Ako si res kaj prebrisan», mu pravi, «mi povej, kako je tole mogoče: Danes sem videl kmeta, ki ima čisto bele lase, pa popolnoma črne brke. Ako mi do jutri večer daš pravi odgovor, dobiš sto tolarjev nagrade, sicer pa glej, da izgineš z dvora.»

Šment, dvornemu norcu je šlo zdaj za nohte. Premišljuje in premišljuje, pa mu noče nič pametnega v glavo. Nazadnje se dobro založi z denarjem in gre iskat kmeta. Najde ga res na polju, ko je kmet baš oral. Zastavi mu isto vprašanje, kakor poprej cesar, toda kmet se izmika z odgovorom. Ko pa tujec le sili in sili in moleduje, prizna kmet, kaj je obljubil cesarju.

Dvorni norec se zasmee:

«Hej, očka, to pa ni nič huđega! Prav brž lahko napraviva, da boste videli tega gospoda petdesetkrat!»

Po teh besedah razvrsti pred zavzetim kmetom petdeset srebrnih tolarjevo s cesarjevo podobo.

«Ali je bil ta gospod pri vas?» ga vpraša.

«Ta je bil», odvrne kmet.

«No, zdaj poglejte vsak tolar posebej in štejte, pa boste videli cesarja baš petdesetkrat.»

Kmet z veseljem uboga, pogleda vsak tolar posebej in šteje do petdeset.

«Zdaj sem obljubo res izpolnil», pravi nato, «zato Vam tudi lahko povem. Brki so dvajset let mlajši od las, zato pa tudi pozneje osive.»

Dvorni norec se zadovoljno zasmee in odide k cesarju.

«Že vem odgovor na vprašanje», pravi.

«No, povej», meni cesar.

Ko norec pove, mora cesar odštetiti obljubljeno nagrado. Ves nejevoljen gre nato nad kmeta in ga kara, zakaj je tako hitro prelomil dano besedo.

«Saj je nisem», se odreže kmet. «Dokler vas nisem petdesetkrat videl, sem molčal ko grob. Po-

tem», — pri tem pokaže petdeset tolarjev — «ko sem vas pa petdesetkrat videl, me beseda ni vezala več.»

«Zdaj vidim, da je res samo denar sveta vladar», se žalostno nasmehne cesar in zamišljen odide proti domu.

Ivan Albrecht.

Kako je Cvrček rešil dva voliča in še juničko po vrhu

Bilo je med vojno, ko je bila Sotla meja med Avstrijo in Ogrsko. Pa je šel Martin Cvrček, si izposodil nekaj denarja, kupil dva voliča in ju hotel z dobičkom zabarantati na Hrvaško, ki je bila tedaj pod ogrsko krono. No, smola je hotela, da ga srečata dva orožnika, ki mu odvzameta goveji par in ga odženeta v živinski «arest» v Brežice.

«Šment», si misli Martin, «to je pa slaba kupčija! Ob denar sem in ob voliča, pa še pod ključ me bodo deli. Na vsak način moram rešiti vsaj volička!»

Tuhta Cvrček in tuhta, dokler je ne znajde. V temni noči se napoti v Brežice in oprežuje krog živinskega «aresta». Pred vrati se ustavi, pogleda, poskuša — in glej! Vrata se zapeljivo majejo. Cvrček malo pritisne, porine in že stoji pred živinico, ki jo hoče na vsak način osvoboditi. Najprej odžene enega voliča, potlej pride še po drugega, a junička mu je prišla že nasproti, ko je hotel iti ponjo.

Ko reši Martin tri mesto dveh, krene spet na hrvaško stran. To pot je imel več sreče. Oba voliča in še juničko je pustil Hrvatom, domov pa je prinesel toliko denarja, da je lahko vrnil izposojeni znesek in mu je še nekaj ostalo za pot.

Ko so v Brežicah drugo jutro obiskali živinski «arest», so ga našli praznega. Zaslutili so takoj, da utegne biti junaški osvoboditelj zaprtih živinskih sirot edino le — Martin Cvrček. — Ali dobrota je sirota! Za plačilo, da je pomagal trem govedim na svobodo, so oblasti pozvale Martina Cvrčka v Celje, kjer so imeli toliko govorjenja ž njim, da revež dolgih šestdeset dni ni mogel domov.

Ivan Albrecht.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

O koledarju in časovni razdelitvi pri raznih narodih

Časovno štetje v bodočnosti.

Evropski in drugi izobraženi narodi štejejo leta od Kristusovega rojstva. V starem veku pa je vladala v tem oziru velika necnotnost. Za Rimljane je bil začetek časovne dobe leto ustanovitve Rima, ki so ga določili kot 753. leto po Kristusovem rojstvu. Judje so šteli leta po različnih važnih dogodkih, tako na primer od ustanovitve sveta, za kar so določili leto 3761. pred Kristusovim rojstvom. Mohamedanci štejejo od leta, ko je pobegnil Mohamed iz Meke v Medino, to je od leta 1306. po Kristusu.

Spregovorili bomo nekoliko več o načinu štetja, ki je pri nas kakor tudi pri ostalih kristjanskih narodih v navadi, to je o štetju od leta Kristusovega rojstva. To štetje je uporabil prvi, v kolikor se da dognati, rimski opat Dionizij Exiguus (Eksignus) leta 525. po Kr. Kasneje so ga posnemali razni zgodovinarji. Splošno se je razširilo najprej na Angleškem. Rimski papeži so ga uvedli šele proti letu 1000. po Kristusu. Danes je to štetje pri kristjanskih narodih splošno v navadi, ima pa ta nedostatek, da leto Kristusovega rojstva še ni natanko določeno in tudi ne vemo, ali se bo kdaj moglo z vso gotovostjo določiti. Pa recimo, da se bo nekoč čisto natančno določilo leto Kristusovega rojstva. Ali bomo potem naše štetje popravili? Ne, gotovo ne, ker bi nastale prevelike zmede. Rekli bomo le, da se je Kristus rodil tri, štiri ali toliko let pred ali po Kristusovim rojstvom, šteli pa bomo dalje, kot štejeemo danes.

Zdrav ali bolan

vedno treba dobro milo. Slaba mila so naredila že mnogo škode. Kot res dobrim milom zdravja in lepote in v najvišjih krogih se daje prednost Fellerjevim Elsa-milom, in to: lilijino, rumenjarkovo, glicerino, boraksovo, katranovo, ter milo za britje. Ta vsebujejo dobro delujoče sestavine. Za poizkus 5 komadov Elsa-mila po izbiri pošilja za vnaprej poslanih 52 Din franžo lekarnar Feller, Stubica Donja, Elsatrg 360, Hrvatska. Za pranje glave: Elsa-Shampoo 3 Din 30.

Leto delimo v dvanajst mesecev. Zanimati utegne marsikoga, odkod izvirajo imena za mesece, od katerih je bilo zadnjih šest števnikov. Do danes so se ohranila imena: september, oktober, november, december, ki pomenijo sedmi, osmi, deveti, deseti mesec. Ohranila so se ta imena, dasi njih pomen ne odgovarja več, kajti september ni več sedmi, temveč deseti mesec. Mesec julij ima ime po rimskem državniku in vojskovodji Juliju Cezarju, kakor ima mesec avgust ime po rimskem cesarju Oktavijanu Avgustu. Ostali meseci so dobili imena po rimskih bogovih.

Danes običajna imena so torej rimska. Oprijeli so se jih po večini vsi omikani narodi, tako da so postala tako rekoč mednarodna.

Naša slovenska imena za mesece so mlajšega izvora in se nanašajo po večini na poljska dela in pojave v naravi, tako zlasti mali traven, veliki traven, srpan, vinotok, listopad in tako dalje.

Poleg mesecev imamo še manjšo časovno enoto, teden. Teden ni imel vedno sedem dni. Pri Rimljanih na primer je štel osem, pri Egipčanih deset dni. Sedemdnevni teden je nastal najbrž v Mali Aziji, kjer so posebno častili število sedem, ki jim je bilo sveto. Ko so Judje določili soboto za Gospodov dan, so ustvarili na podlagi števila sedem sedemdnevni teden.

Ta judovski teden se je razširil proti zapadu šele v drugem stoletju po Kristusovem rojstvu. Prvotno so nosili dnevi le številke, kot je še danes pri nas običaj. Torek pomeni v stari slovenščini drugi; bil je torej drugi dan v tednu kakor četrtek četrti in petek peti dan. Nedelja je dan praznovanja, dan, ko se ne dela, ponedeljek prvi dan po nedelji, sredi dan sredi tedna, sobota pa ima ime po starem judovskem prazniku.

Opisana razdelitev časa v leta, mesece, tedne in dneve je jako nepraktična. Predvsem ni zveze med letom in mesecem, pa tudi ne med mesecem in tednom. Meseci so neenako dolgi. Meseci in leto se začneta z različnimi tedenskimi dnevi.

Večkrat so že skušali odpraviti ta nedostatek. Leta 1924. je imenovalo Društvo narodov poseben mednarodni odbor, ki naj bi proučeval to vprašanje in ustvaril prikladnejše časovno štetje. Predloženih je bilo več načrtov. Ne bomo se bavili s temi načrti, omenimo le enega, ki se nam zdi še najprikladnejši. Po tem načrtu bi imelo leto 13 mesecev po štiri sedemdnevne tedne, torej po 28 dni. Leto bi imelo torej 364 dni. 365., oziroma 366. dan bi se priklopila letu ob začetku, oziroma ob koncu. Na ta način bi se pričelo leto in tudi vsi meseci z nedeljo.

S tem štetjem bi se štetje jako poenostavilo. Zato bi bilo želeli, da narodi sprejmejo to časovno razdelitev, ki pomeni napredek.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

SLOVENSKI JAVNOSTI!

Prejeli smo:

Pretežna večina okrajnih sodišč v Sloveniji je morala letošnjo zimo utesniti svoje uradno poslovanje za več dni v tednu, nekatera, in sicer največja sodišča, kakor Ptuj, Maribor, kar za tri dni v tednu.

Ta nečuvna odredba višjega deželnega sodišča, oziroma ministrstva pravde se utemeljuje s tem, da so krediti za kurjavo in razsvetljava nezadostni in ne zadoščajo za normalno kurjenje uradnih prostorov. V lanskem proračunu je bilo za to postavko 500.000 Din, kar je komaj zadoštvalo za normalne potrebe. Letošnji proračun pa je to postavko skrčil na 350.000 Din.

Odvetniška zbornica v Ljubljani protestira odločno proti takemu omalovaževanju neobhodnih potreb našega pravosodstva, in to tembolj, ker pretirane takse za sodno postopanje itak otežujejo ljudstvu iskanje pravice.

Skrčenje poslovnih dni pri sodiščih ne škoduje le ogledu države in pravosodstvu, ampak ogroža obenem interese prebivalstva, ki kar po več dni ne more opraviti svojih nujnih poslov pri sodiščih. Nedopustno je, da se z ukinjenjem poslovnih dni pri sodiščih krši zakoniti red in uvaja

nerednost v poslovanje sodišč baš z one strani, ki je v prvi vrsti poklicana, da štiti in varuje red in pravico. Niti med svetovno vojno se podobne stvari niso dogajale! Nečuvno je, da naj bi spričo znanega naravnega bogastva naše države na premoži in lesu moralo baš radi pomanjkljive preskrbe s kurivom zastajati redno sodno poslovanje. Skoparjenje pri teh izdatkih je tembolj neumestno, ker je notorično, da plačuje prebivalstvo na pretirano visokih sodnih taksah mnogo več kakor znašajo vse potrebščine z vzdrževanje in poslovanje sodišč.

Odvetniška zbornica smatra kot činitelj, ki je poklican k sodelovanju pri sodstvu, za svojo dolžnost, da zoper odrejene utesnitve poslovanja pri sodiščih v Sloveniji najodločneje protestira ter prosi vso slovensko javnost, da jo v tem boju za redno delovanje sodišč intenzivno podpira.

LEPO OBISKAN SHOD KDK PRI MALI NEDELJI!

Preteklo leto 23. decembra je bil sklican shod KDK pri Mali Nedelji, na katerem sta govorila narodni poslanec dr. Ljudovik Pivko in bivši minister dr. Kukovec. Shoda se je udeležilo okrog 300 pristašev KDK in par klerikalcev. Shodu je predsedoval predsednik naše organizacije gospod Božič st. Poslanec dr. Pivko nam je orisal položaj, v katerem smo se nahajali pod kleroradikalno vlado, ki nas je vedno huje tlačila z davki in gledala na nas Slovence kot manj vredne državljane. Z vsemi sredstvi je ta vlada hotela onemogočiti delovanje opozicije za blagor in enakopravnost vseh državljanov. Pri tem pa je bil glavni faktor vlade celo naš rojak, Slovenec. Drugi govornik dr. Kukovec je razpravljal o nastanku Jugoslavije, in kako je SLS ovirala njen razvoj. Moramo še omeniti, da se je shod vršil popolnoma mirno, samo eden klerikalnih zagriženec je nekaj zunaj mrmral, potem pa se je po francosko poslovil. — Istega dne je imela organizacija SDS pri Mali Nedelji občni zbor. Odbor je ostal prejšnji, in sicer: predsednik Anton Božič, posestnik v Radoslavcih; podpredsednik Franc Rakuša, posestnikov sin v Sitarovcih; tajnik Franc Županec, posestnik v Radoslavcih; blagajnik Slavko Senčar, trgovčev sin. Člani in drugi somišljeniki, vsi pridno na delo v novem letu, da bomo pri prihodnjih volitvah pripravljeni! Vsi na delo za naše časopisje, zlasti za «Domovino», ki je najbolj poučen in zabaven slovenski časopis!

ŽENSKI VESTNIK

NOGAVIČNE PODVEZE.

Da so nogavične podveze, tako zvaní «strumpfbandi», zdravju škodljive, ker ovirajo obtok krvi v nogah, to ve že dandanes vsaka ženska, in vendar so take podveze še vedno pri naših ženskah, zlasti po kmetih, v navadi. Pa če bi naše ženske uporabljale vsaj podveze na elastiko, torej podveze, ki so raztegljive, to še ni tako nezdravo, toda največkrat si podvezujejo nogavice z navadnim trakom ali pa celo s špago.

To seveda ne more ostati brez slabih posledic za noge. Nabrekne žile po nogah, ki jih ima marsikaka ženska, to navadno ni od porodov, kakor mislijo, ampak jih je povzročilo pretesno podvezanje nogavic pod kolenom. Prav tako nastanejo tudi podplute temne lise ali celo rane, ki jih često vidimo po nogah pri ženskah.

Kakor rečeno elastika je manj škodljiva za nogo, ampak tudi ni priporočljiva. Najbolje je, da za nogavice sploh ne uporabljajš nikakih podvez, ampak da si nogavice pripneš na elastične trakove. V to svrhu si napravi navaden pas z dvema trakovima ob bokih, ki jih pripneš na gumb, ki si ga prišila na vsako nogavico. Tako ti nogavice ne bodo lezle dol, nogo imaš pa lepo svobodno in nikjer prevezano. V vsaki trgovini dobiš za mal denar že nalašč za to narejeno elastiko z gumbnicami, tako da lahko zapenjaš nogavice poljubno in ostane nogavica vedno lepo napeta, tudi če se je elastika že raztegnila.

Ženska mora paziti na to, da si ohrani zdrave in lepe noge. To je v modernem času kratkih kril in tenkih nogavic tem bolj potrebno.

Za kuhinjo

Maslene preste. Na desko deni 20 dekagramov moke, 14 dekagramov sirovega masla, 7 dekagramov stolčenega sladkorja, 2 rumenjaka, malo limonove lupine, drobno zrezane seveda. Vse dobro ugneti in naredi dolg valjanec, s katerega reži potem male koščke in vsakega povaljaj z dlanjo, da narediš tanke palčice. Te palčice zvij v preste. Položi jih na pomazano pekačo, pomaži s stepenim jajcem, potresi s sladkorjem in makom ali pa z orehi in jih peči počasi v neprevroči pečici.

Šarkelj s pecilnim praškom. Pet rumenjakov, 10 dek sladkorja in 10 dek sirovega ali kuhanega masla mešaj 20 minut. Nato prilij četrt litra mleka in daj pol kile fine moke, kateri si umešala pol pecilnega praška, nakar dodaj od pol limone nasekljane lupine in dobro mešaj četrt ure. Mleko daš mrzlo. Nato deni testo v namazan in z drobtinami ali moko posut model in daj takoj pečl. Peči pri zmernem ognju eno uro. Pečeni šarkelj zvrni na krožnik in ga posuj s sladkorjem.

Pogačice z marmelado. V skledo deni pol kile bele moke, v lončku pa naredi od dveh žlic mlačnega mleka, dveh dek kvasca (germa) in dveh žlic moke kvas. Ko vzide, ga zlij v moko, dodaj 10 dek raztopljenega, ne prevročega masla, 10 dek slakorja, 4 rumenjake in sneg štirih beljakov, malo posoli in vse dobro utepaj vsaj četrt ure. Utepeno testo pokrij in postavi na toplo, da vzide, nakar ga stresi na desko, z moko potreseno, in razvaljaj za pol prsta na debelo. Vzemi oboč, kakor ga rabiš za krofe, vtakni ga v moko in izreži iz testa okrogle ploščice. Na sredo vsake ploščice deni malo mezge (marmelade), ki pa mora biti bolj gorka. Vsako ploščico namaži ob robu z beljakom in nato upogni vsako čez pol, da dobi obliko polmeseca. Dobro zatisni, da ne zleze marmelada ven. Nato naloži pogačice na pomazan pleh, vsako za prst vsaksebi, da se ne sprimejo, ko vzhajajo. Nato jih spet pokrij in postavi na toplo, da vzidejo, nakar jih pomaži s stepenim jajcem in jih peči v neprevroči pečici, da lepo zarumenijo. Te pogačice so zelo okusne, bodisi hladne bodisi gorke in se posebno prilagajo k čaju.

Sarma. Vzemi celo glavico kislega zelja, lište osnaži, oziroma poreži proč storže. Četrt kile mastnega svinjskega mesa in četrt kile govejega mesa drobno sesekljaj ali sfaširaj s strojem, dve perišči riža operi in ga primešaj k mesu. Nato osoli, daj eno celo jajce in malo prevrte in drobno zrezane čebule. Vse dobro zmešaj. Nato deni v vsak list zelja po eno žlico mesa, lepo skupaj zavij, da dobiš obliko podolgovatega svaljka. To ponavljaj, da porabiš vse meso. V kozo deni žlico masti in na raztopljeno mast pokladaj zeljnate svaljke, pa počasi duši (tenstaj) in večkrat nalahko premešaj ter dolivaj vedno par žlic vode, da se ne prismođi. Ko si sarmo že eno uro dušila, napravi v drugi kozi iz treh žlic masti in žlice moke lepo rumeno prežganje, nato deni na prežganje žlico paradižnikove mezge, dobro zmešaj in zalij z vodo. Ko je prevrelo, zlij to omako na sarmo, nalahko premešaj in dolij še vode po potrebi, da dobiš bolj gostljato omako. Sarmo pa pusti, da vre še četrt ure, nakar dodaj dve žlici smetane ali pa mleka, malo drobno zrezanega peteršilja, in pusti vreti še četrt ure. — Sarmo daj z zmekanim krompirjem, oziroma pirejem na mizo.

Praktični nasveti

Če imaš rdeče, razpokane roke, jih ne umivaj v mrzli vodi, ampak vedno le v topli. Zvečer si jih pa namaži s kafrinim špiritom, ki ga dobiš v lekarni. Uporablaj vedno le kako blago milo, najbolje glicerino.

Smrčanje. Nekateri ljudje vedno smrčijo v spanju, nekateri pa samo, kadar nerodno ležijo.

Zato je treba človeka opazovati, v kateri legi smrči, in ga vedno opozarjati, da ne leže na tisto stran, ki mu povzroča smrčanje. Posebno pri otrokih moramo paziti, da se ne navadijo na smrčanje. Marsikomu pomaga nizko vzglavje. Otrok, ko spi, naj ima usta zaprta, naj ne leži vznak, a kakor hitro prične smrčati, ga je treba narahlo zbuditi, da se obrne na drugo stran. Navajati je treba otroka že v zgodnji mladosti, da spi ponoči mirno in tiho, da ne bo pozneje s svojim smrčanjem nadležen drugim ljudem.

ZANIMIVOSTI

× **Aretacija mednarodnega sleparja v Franciji.** Francoska oblastva so dolgo časa zasledovala spretnega mednarodnega vlomilca in sleparja, ki se je selil iz mesta v mesto, iz države v državo. Vsa prizadevanja, da bi držnega sleparja iztaknili, so ostala dolgo vrsto let brezuspešna. Slepar se je izdaljal pod različnimi imeni in imel nešteto legitimacij. Zadnja leta je strašil po evropskih vlemestih in se skrival za 45 različnimi imeni, ki so onemogočala, da bi izvedeli njegovo pravo ime, kajti razpolagal je s številnimi oblastveno potrjenimi dokazili. Po dolgem raziskovanju se je izkazalo, da je spretni možak Romun in njegovo pravo ime Fromescu, dočim ga je francoska policija zasledovala pod imeni Charles Dupont in de la Tour. Kesneje pa se je doznalo, da je nosilec teh imen ena in ista oseba, ki je identična tudi s sleparstvi, ki so bila izvedena pod 43 drugimi imeni. Prijeta sta bila tudi dva njegova sotrudnika.

× **Turška princesa napravila dolgove in pobegnila.** V Budimpešti žive rodbinski člani zadnjega turškega sultana. Vajeni udobnega življenja, so se tudi v Budimpešti vdali brezdelju in nasladam. Ker se je pa neusahljiva zlata roka po izgonu ustavila, so nastopili tudi za prince in princeze slabi časi. Vsi so začeli delati dolgove. Nekaj časa je že šlo, toda, ker le ni bilo plačila, so jim tudi upniki ustavili kredit. Dogodilo se je celo, da so bivšim princem zarubili imetje. Baš te dni je pa imela Budimpešta novo senzacijo, pri kateri je igrala glavno vlogo princesa Medidže Mustafa, ločena žena sina turškega sultana. V Budimpešti je živela precej razkošno in razuzdano. Sedaj je iz Budimpešte pobegnila. Oblastva so ugotovila, da je izvršila nebroj sleparstev in da je zapustila kopo dolgov. Budimpeštanska policija jo zasleduje s tiralicco.

× **Na svoj pogreb je prišla.** V Bordeauxu se je pripetil nenavaden pogreb. V reki Girondi so našli truplo utopljenke, ki so ga tri mlade sestre spoznale za truplo lastne matere, 52letne vdove Evgenije Brujeve. Dva dni nato bi se moral vršiti pogreb. Na pokopališču se je zbrala množica sorodnikov. Baš, ko so polagali truplo v grob, je pridrvel avto, iz katerega je izstopila Evgenija Brujeva. Ko so jo hčere zagledale, so padle v nezavest. Zadeva se je takoj pojasnila. Brujeva je bila odšla pred več dnevi k sorodnikom na deželni in ni dala nobenega glasu o sebi. Hčerke je začelo skrbeti in v takem stanju so se zmotile, da so videle v truplu utopljene tuje ženske svojo mater.

× **Vrtovi na strehah velikih ameriških hiš.** Še pred kratkim so bili vrtovi na strehah ameriških velikih hiš redke prikazni. Danes pa se pri napravi streh novih nebotičnikov in drugih hiš skrbno gleda na njihovo praktično uporabo za vrtove. Zlasti izkoriščajo strehe revnejši stanovalci, da si na njih napravijo prostor za oddih. Spanje v prenapoljenih in soparnih stanovanjih jim je postalo nemogoče, matere z otroki so začele iskati rešitve na strehah. Delavcem po dnevnih naporih nudijo ti vrtovi hladen in zračen odpočitek. Iz črne zemlje vrtov na strehah New Yorka se dvigajo grmičji, nasadi pisanega cvetja in vodopedi; kipi odsevajo iz temnega zelenja in petje ptic-pek se veselo oglašja gori v nebotičnih višinah. Sredi vrtov na ogromnih nebotičnikih najdeš tudi že gostilne, natakariji hitijo sem in tja, krozniki in čaše zvenketajo in vesela godba

vabi na ples. Na tisoče obiskovalcev je v teh gostilnah in ako hočeš dobiti prostor, si ga moraš vnaprej rezervirati. In sediš tam pri čaši vina sredi pravega raja, tvoj pogled plove preko morja streh do rek, ki se daleč spodaj vijejo kakor srebrni pasovi. Tako služijo strehe ameriških nebotičnikov kot razvedrilo siromakom in bogatinom.

× **Človek, ki je povozil sveto kačo.** Ravnatelj velike ameriške avtomobilске tvornice Russel je letos poskusil svojo srečo s prodajo avtomobilov v vroči Afriki. Moral pa je na žalost ugotoviti, da je ropot avtomobilov črnice bolj napolnjeval s strahom nego jih vabil k nakupu. Na potu iz Timbukta proti zapadni Afriki se je vozil sam po neznanih cestah. Črnici so bežali iz strahu, ženske so padale v omedlevico. Vendar je šlo dobro naprej. Naenkrat pa se je zgodilo nekaj, kar je Russela skoro stalo življenje: povozil je sredi naselbine kačo. V tistih krajih pa je kača božanstvo, ki ga hranijo domačini s perutnino, četudi sami mrjejo od gladi. Kakor bi trenili, so domačini, ki so videli, da je povozil kačo, napovedali «sveto vojno.» Cela toča strupenih puščic se je vsula na avto ubogega potnika. Eno kopje je prebilo steklo in Russela prikovalo na sedež. Nastala je dirka na življenje in smrt. Američan je dal motorju polno brzino in vozil po strašni prastari kameniti in peščeni cesti z brzino 70 milj na uro. Ko pa je ušel puščicam in kopjem, ga je zadela druga nezgoda: zaradi slabe ceste je počil gumij in Američan se je z avtom vred zvrnil v jarek. Ko je spet prišel k zavesti, je videl, da ima zlomljeno roko, da je oslepel na eno oko, da ima rebra polomljena in desno nogo izpahnjeno. Krog njega pa so stale stotine domačinov, vsi z loki in puščicami; vsi so razburjeno kričali, a ne več jezno, temveč kazali sočutje. Dvignili so avto s telesa «belega boga», a postavili so mu ga na nogo in mu jo zlomili. Russel se je zopet onesvestil. Zavedel se je šele v temni kolibi. Krog njega so se sukale svete kače. Russel je zopet omedlel. Domačini so menili, da umira, in so že pričeli pripravljati pogreb. Ko je končno tretjič prišel k zavesti, je videl, da je v francoski bolnici. Star zdravnik je poleg njega zamišljeno kimal z glavo in mu nekaj ubrizgal v roko. Po dolgih mesecih lečenja je krepka narava Američana zmagala, dasi je imel tudi možgane pretresene. Čez pet mesecev so ga prepeljali v Pariz v bolnico, od tam pa v London v nadaljnje lečenje.

× **Strahovi na morju.** Sprejemna radijska postaja na rtiču Haterasu je te dni sprejela od nizozemskega parnika «Utrecht» radijsko poročilo naslednje vsebine: «Opazili smo gorečo jadrnico na tri jadra, ki je nenadoma na zagoneten način izginila in se kasneje zopet pojavila.» Ta vest je spravila uradnika postaje iz ravnotežja, kajti isti brzojav se je omenjenega dne ponovil šestkrat. Vse ladje, ki so omenjenega dne pasirale Hateras, so opazile 300 m od obale goreči brod. Čim so mu pa odhitele na pomoč, je pošastna ladja na zagoneten način izginila. Ko je prispel prvi brzojav, je tudi postaja poslala v pomoč svoje ljudi, ki so se vrnili praznih rok. O goreči jadrnici ob obali pa ni bilo sledi. Ko je prispel šesti brzojav, so se na postaji odločili, da odrinejo z ladjo na pomoč ponesrečencem. Komaj so se oddaljili 400 m od obale, so opazili v svetlobi zahajajočega solnca jadrnico v ognju. Plameni so švigali visoko pod nebo. Požar in jadrnico v plamenih so mornarji točno videli in s polno paro krenili proti ponesrečencem. Komaj pa so se goreči jadrnici približali na 500 metrov, je tajinstveno izginila. Mornarjev se je polastilo silno razburjenje. Nenavaden dogodek je na sicer resne in neustrahšene ljudi mučno deloval. Praznoverniki trdijo, da je ladja pošastni brod, ki se prikazuje od dneva, ko je na istem mestu zgorela jadrnica «Thurslow» z vso posadko.

× **Sražnik zalotil pri vlamu in usmrtil lastnega sina.** Pred božičem se je odigrala v Kasslu žaloigra, kakršna se zgodi redkokdaj. Malo prej je bil policijski stražmojster Rau radi izrednih zaslug v vestnem izvrševanju službe povišan. Sklep o povišanju mu je bil izročen 20. decembra. Isto noč je bil določen za nočno službo in jo je prevzel kakor vedno brez najmanjšega okleva-

Je bilo glasovitih v starih časih.

Danes obstoji samo eno čudo, zato pa tem bolj znano po svojih 7 prednostih, a to je

nja. Noč je bila mrzla. Povsod mirno, nikjer nič sumljivega. Šele proti 2. uri je prišel stražmojster do neke kleti, iz katere so malo poprej hušknile sence. Otikal je vrata in videl, da so klet obiskali vlomilci. Ko se je zasvetila njegova luč, so zaropotale mize in stoli; dvignil se je velik hrup in tatovi, ki jih je stražnik zalotil na delu, so zbežali na vse strani. Posrečilo se mu je prijeti samo enega. Bil je to močan mladenič, ki se je trudil na vse pretege, da bi se mu izvil iz objema. Posvetil mu je v obraz. Pred njim je stal lasten sin. Med stražmojstrom in sinom se je razvila borba. Dolgo sta se ruvala in sin je prosil očeta, naj ga izpusti zločinca. Zvezal ga je trdno in ga je hotel izpustiti zločinca. Zvezal ga je trdno in ga je hotel odvesti na stražnico, da se dožene, v kakšni družbi je kradel. Vklenjeni tat pa je tako divljal, da je raztrgal verige, s katerimi ga je zvezal oče. Pretila je tudi nevarnost, da mu pobegne. Tedaj pa se je vrgel šestdesetletni stavec na nasilnega fanta, da bi ga ukrotil. Zaman ves napor! Sin se je hotel iztrgati iz železnega objema, potegnil za bodalo in ga hotel zasaditi očetu v prsi. Morda bi bil oče v tej borbi podlegel, da ni segel v silobranu po samokresu, sprožil petelina in zadel sina naravnost v srce.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Pismo zveste soproge.

«Dragi možek. Kamor se obrnem, povsod te manjka. Vedno mislim le na tebe. Kadar grem zvečer spat in vidim tvojo suknjo viseti na kljuki, si nadvse želim, da bi tudi ti visel v njej...»

Čarovnik.

Čarovnik, ki je znal vsakovrstne čarovnije, je razkazoval ljudem svoje umetnosti. Pomagala mu je izredno lepa pomočnica.

Ko se je čarovnik baš pripravljaj, da zapre svojo pomočnico v nekako omaro in jo potem baje razreže na drobne kose, se oglasi nekdo iz publike: «Počakajte, za božjo voljo, zaprite v omaro rajši mojo staro!»

Vijudnost.

Trgovec spremlja stranko, lepo mlado damo, iz trgovine prav do vrat.

Dama: «Nikar si toliko ne prizadevajte, saj bi tudi sama našla ven.»

Trgovec: «Oprostite! Veste, v zadnjem času... so v naši trgovini razne nakupovalke toliko pokradle...»

Skopuh.

«Polde, danes prideš k nam na večerjo», ponabi Alež svojega znanca.

«Ne, ni treba ne! Šaj niti ne vem, katero stanovanje v hiši imaš» ugovarja Polde.

«Enostavno. Ti boš prišel v prvo nadstropje, potem se boš obrnil na levo, prestopil še tri stopnice in sunil z nogo v vrata», razloži Alež.

«A zakaj z nogo?» se začudi Polde.

«No, seveda, zaradi tega, ker boš s seboj nosil mnogo zavojčkov z jedili...»

Raztresenost.

Jegulja je tožila prijateljici o svojem možu, kako silno je raztresen. «Pomisli», je dejala, «ka-

dar gre ob deževju po opravkih z dežnikom, ga nikoli ne prinese nazaj.»

«Pri mojem možu je pa nasprotno», je vzhivala prijateljica. «Ob slabem vremenu gre z doma brez dežnika, ne vrne pa se nikdar brez njega...»

Pozabljivost.

Trgovec Bolte je bil silno pozabljiv. Vse, kar je slišal, je sproti pozabil. Nekoč so se v družbi razgovarjali o gledališču.

«Jaz sploh nisem bila pri predstavi», je žgolela gospodična Ema. «Nekaj glava me je bolela, pa sem šla rajši v posteljo.»

«A tako, tako!» je menil trgovec in naglo dostavil: «Ali je bila dobro obiskana?»

Koncesijo

za fjakerski obrt oddam v najem. Prodaj landaver in polodkrit voz. Naslov pove uprava «Domovine».

45196

Hiša

v dobrem stanju, opremljena z električno razsvetljevo in vodovodom, naprodaj. — Pripravna za vsakega obrtnika, Savlje 34. p. Ježica.

45223

Slike za letitmacije

Izdeluje najhitreje fotograf Hugo Hibšer, Ljubljana, Sv. Petra cesta.

213

Kdo poceni popravlja

galoše in snežke? Ponudbe na poštni predal 240.

44896

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglasi, doplsovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročilu. Oglasni oddelek «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. Telefon št. 3492.

Prodajalka

Išče službe. — Ponudbe na prodajalko F. Pernišek, Sklendrovce pri Zagorju.

38

Mlinar

oženjen, vsestransko verziran, ki jamči za vsako delo, želi premeniti službo takoj. — Ponudbe na mlinarja M. R., Stara vas 12, Grosuplje.

40

Vinograd

tretjina orala, eno uro od Mokronoga, se odda za polovico pridelka za delo. — Ponudbe na R. M. Škerjanc, Maribor, Mlinska ulica 6.

42

Zahotelo se mi je

spoznati svojo bodočo ženko. Gospodične, ki imajo slične želje, naj jih prav zaupno pošljejo na uho moj šifri «V novem letu» na upravnitvo «Domovine».

Gospod

22 let star, z dobro privatno službo, bi poročil gospodično ali vdovo od 20 do 28 let staro in z nekaj premoženja. — Dopise, če mogoče s sliko, ki se pod častno besedo vrne, na upravnitvo «Domovine» pod šifro «Srečna bodočnost». Tajnost strogo zajamčena.

Mlad posestnik

in trgovec želi poročiti dekle do 30 let, pridno, ki bi imela primerno doto. — Cenj. dopise po možnosti s sliko, ki se vrne, na upravnitvo «Domovine» pod «Srečen zakon 1929».

45199

Lokomobilo

100 konjskih sil, kupim. — Ponudbe pod «Parni stroj» na podružnico upravnitva «Domovine» v Celju.

44900a

Rezkalni stroj

(Pressmaschine), je lahko združen s cirkulariem, kupim. Elektromotor 4 do 6 konj, sil z istosmerni tok 440 volt. Kabel za isti tok 3 do 4 mm debela posamezna žica. — Ponudbe z navedbo cene na Petra Petrovičiča, Doljni Logatec, Čevca 13.

44665

Deilni stroj za žito

(Semmelteilmachine) kupim. — Ponudbe z navedbo cene na naslov: Jos. Žunko ml., Selnica ob Dravi.

45129

Šivalni stroj

«Singer» se proda. Gosposvetska cesta 13/I, vrata št. 100.

45167

Pletilni stroj

«Jaquard», zajamčeno brez hibe, s tremi kartami, prodaj za 14.000 Din in šivalni stroj «Interlok» za pletenine za 8000 Din. — Naslov pove upravnitvo «Domovine».

45065

Žago

vzajem v najem ali kupim. — Naslov v upravnitvu «Domovine».

45127

Kmečko posestvo

15 minut od postaje Stična na Dolenjskem, v zelo lepi ležišči, travniki, gozdovi, poslopje krito z opeko. Ase novo, takoj prodaj. — Ponudbe na upravnitvo «Domovine» pod šifro «Posestvo 58».

44968

Krasna vrtnarija

ugodna lega, lepa hiša z lokalom v Mariboru naprodaj. Cena po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku «Domovine».

45136

Vogalna hiša

enonadstropna z desetimi stanovanji, dvema trgovskima lokaloma in velikim vrtom (1000 kvdr. metrov) naprodaj za 440.000 Din. — Naslov v upravnitvu «Domovine».

44904

Večje posestvo

na Dravskem polju s 30 orali zemlje, z izredno velikim gospodarskim poslopjem je pod ugodnimi pogoji naprodaj. V hiši sta dobro idoča trgovina z mešanim blagom in trafika brez konkurence. — Ponudbe na naslov: P. Mešič, trgovina, Prepolje na Dravskem polju, p. Sv. Janž.

45147

Hišo

s sadonosnikom, odnosno več zemlje, blizu premogovnika proda Fran Sterniša, Dol pri Hrastrniku 34.

45235

Hlode

bukove in hrastove (hrastove že od 20 cm naprej) kupuje parna žaga V. Scagnetti v Ljubljani.

257

Otroško varuhinjo

dobrosrčno in zdravo, sprejemem k eno- in šestletni deklici. Reflektiram na osebo z daljšo prakso in dobrimi spričevali. Ponudbe s prepisi spričeval in plačilnimi zahtevki pod «Dolenjsko» na upravnitvo «Domovine».

45048

Kdo bi se usmilil

in vzel 13 mesecev starega fantka, ki je zelo bistroumen in zdrav, za svojega? Paul Cankar, p. Laverca, Srednja vas št. 11 pri Ljubljani.

45123

Gostilna

na prometnem kraju se odda v najem. Išče samo reflektante, ki imajo osebno pravico za gostilniški obrt. Naslov: Gostilna Slovinc, Artiče—Brežice.

45153

ZIMA

za modroce, na boljša in na cenejša, pri M. Masterl, tovarna žime Stražišče pri Kranju.

Veliki ilustrovani **CENIK** dobite zastoni! Zahteva te ga od skladišča **MEINEL IN HEROLD** tovarna glasbi, vrarnionov in harmonik R. Langer, Maribor št. 104. Violine od 90 Din., bobne harmonike od 60 Din., Tamburice od 98 Din. Telefon od 15.11.1927 št. 271.

Tiskarna „KOLEKTOR“
Pogačnik Albin, Stražišče pri Kranju
izdeluje
vsakovrstne tiskovine.
Okusno - Hitro - Poceni - V lastni hiši zraven državne ceste

Zahtevajte brezplačni **CENIK** s 1000 slikami

Roskopf ura 49 Din.

Ura na sidro (ankerica) nekoliko boljše izvršitve z 3 letnim jamstvom 65 jla.

Ista original patent preciz. Roskopf ura na sidro, pravi nikelj, kolesje nepristopno prahu tekoče vse v rubinih, posebno točna, 5letno jamstvo

98 Din.

Omega, Doxa in druge ure cenejše kot drugod.

Budilka 64 Din
z 2 zvoncema in 3let. jamstvom
69 Din.

R. Kiffmann, Maribor št. 43/b
specialist samo za boljše ure

